

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ**

**«Δείκτες Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού:
Η περίπτωση της Ελλάδας»**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής: Πασχάλης Ταβλάς, ΑΜ: ΔΕ753

Επιβλέπων: Ιωάννης Δημοτίκαλης, Επίκουρος Καθηγητής

©

2025

HELLENIC MEDITERRANEAN UNIVERSITY

SCHOOL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS SCIENCE

**DEPARTMENT OF MANAGMENT SCIENCE AND
TECHNOLOGY**

**« TOURISM COMPETITIVENESS
INDICATORS: THE CASE OF GREECE »**

DIPLOMA THESIS

Student : Paschalis Tavlas, Student ID: DE753

Supervisor : Ioannis Dimotikalis, Assistant Professor

©

2025

Υπεύθυνη Δήλωση: Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνεισφορά του τουριστικού τομέα στην οικονομία μιας χώρας, γίνεται όλο και μεγαλύτερη με αποτέλεσμα πολλές χώρες να βλέπουν τον τουρισμό ως ένα σημαντικό τρόπο αύξησης των εσόδων τους και συνολικής αύξησης του βιοτικού επιπέδου.

Η μεγαλύτερη δυσκολία είναι ότι η ανταγωνιστικότητα ενός τουριστικού προορισμού δεν είναι εύκολο να μετρηθεί άμεσα και γι' αυτό χρησιμοποιούνται δείκτες για τον σκοπό αυτό.

Ο δημοφιλέστερος δείκτης ανταγωνιστικότητας του τουρισμού είναι ο TTDI (Travel & Tourism Development Index). Πρόκειται για έναν αρκετά περίπλοκο δείκτη που σκοπός του είναι η υποβοήθηση των χωρών στην χάραξη στρατηγικών που θα εξασφαλίζουν ετοιμότητα σε αντιξοότητες που θα προκύψουν στο μέλλον και οι οποίες μπορεί να επιφέρουν μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

Αναφορικά με την κατάταξη των τριών συγκρινόμενων χωρών, η Ελλάδα θεωρείται ότι έχει αναπτύξει τον πιο ανταγωνιστικό τουριστικό τομέα, αφού καταλαμβάνει την 21^η θέση έναντι της 29^{ης} θέσης της Τουρκίας και της 40^{ης} της Βουλγαρίας.

Ειδικότερα η Ελλάδα, διαθέτει μεγάλη επάρκεια σε κλίνες και δωμάτια ξενοδοχείου, όπως και πολλές κλίνες βραχυχρόνιας μίσθωσης, ενώ ταυτόχρονα διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης στον τομέα υπηρεσιών τουρισμού. Επιπλέον, η Ελλάδα είναι ένας τουριστικός προορισμός που διαθέτει μεγάλο αριθμό γιατρών και το σύνολο του πληθυσμού της έχει πρόσβαση σε βασικές εγκαταστάσεις υγιεινής καθώς και σε νερό ασφαλές για ανθρώπινη κατανάλωση.

Αναφορικά με τα μειονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού, η Ελλάδα μαστίζεται από το πρόβλημα της έντονης εποχικότητας με τον μεγαλύτερο όγκο τουριστών να θέλει να την επισκέπτεται μόνο κατά την διάρκεια της υψηλής τουριστικής περιόδου.

Λέξεις κλειδιά: Τουρισμός, ανταγωνιστικότητα τουρισμού, δείκτες ανταγωνιστικότητας τουρισμού

Abstract

The contribution of the tourism sector to a country's economy is becoming greater and as a result, many countries see tourism as an important way to increase their revenues and increase the overall standard of living.

The biggest difficulty is that the competitiveness of a tourist destination is not easy to measure directly and that is why indicators are used for this purpose.

The most popular tourism competitiveness index is the TTDI (Travel & Tourism Development Index). This is a rather complex indicator that aims to assist countries in developing strategies to ensure preparedness for future adversities that may have long-term effects.

Regarding the ranking of the three countries compared, Greece is considered to have developed the most competitive tourism sector, since it occupies the 21st place compared to the 29th place of Turkey and the 40th place of Bulgaria.

In particular, Greece has a high adequacy in beds and hotel rooms, as well as many short-term rental beds, while at the same time it has highly specialized human resources in the field of tourism services.

In addition, Greece is a tourist destination that has a large number of doctors and its entire population has access to basic sanitation facilities as well as water safe for human consumption.

Regarding the disadvantages of Greek tourism, Greece is plagued by the problem of intense seasonality with the largest volume of tourists wanting to visit it only during the high tourist season.

Keywords: Tourism, tourism competitiveness, tourism competitiveness indicators

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	12
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	12
1.1 Εισαγωγή.....	12
1.2 Η έννοια της ανταγωνιστικότητας του Τουρισμού.....	13
1.3 Δείκτες Ανταγωνιστικότητας του Τουρισμού.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	17
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥΜ (WEF).....	17
2.1 Οι Δείκτες του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ.....	17
2.2 Δείκτης Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού-TTCI (Travel & Tourism Competitiveness Index).....	18
2.2.1 Μεθοδολογία υπολογισμού Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού-TTCI.....	18
2.3 Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης - TTDI (Travel & Tourism Development Index).....	20
2.2.2 Μεθοδολογία υπολογισμού Δείκτη Τουριστικής Ανάπτυξης-TTDI.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	25
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ.....	25
3.1 Αριθμός αφίξεων παγκοσμίως.....	25
3.2 Αριθμός αφίξεων σε Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία.....	26
3.3 Δείκτης Τουριστικής Έντασης.....	28
3.4 Κατάταξη Ελλάδας, Βουλγαρίας, Τουρκίας με βάση τον δείκτη TTDI.....	29
3.4.1 Κατάταξη της Ελλάδας σύμφωνα με τον δείκτη TTDI.....	30
3.4.2 Κατάταξη της Τουρκίας σύμφωνα με τον δείκτη TTDI.....	36
3.4.3 Κατάταξη της Βουλγαρίας σύμφωνα με τον δείκτη TTDI.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	45
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ.....	45
4.1 Γενικά.....	45
4.2 Τα πλεονεκτήματα του Ελληνικού Τουρισμού.....	45
4.3 Τα μειονεκτήματα του Ελληνικού Τουρισμού.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	56

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	56
Βιβλιογραφία	59

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Αφίξεις στις χώρες Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία στο διάστημα 2019-2024	27
Πίνακας 2: Αναλογία αφίξεων / πληθυσμού Ελλάδας, Βουλγαρίας Τουρκίας.....	28
Πίνακας 3: Δείκτης Τουριστικής Έντασης Ελλάδας, Βουλγαρίας Τουρκίας	29
Πίνακας 4: Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης TTDI: Ελλάδα	31
Πίνακας 5: Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης TTDI: Τουρκία.....	36
Πίνακας 6: Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης TTDI: Βουλγαρία	41
Πίνακας 7: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές».....	46
Πίνακας 8: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών»	47
Πίνακας 9: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Υγεία και Υγιεινή».....	48
Πίνακας 10: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Ανεκτικότητα στον Τουρισμό»	49
Πίνακας 11: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού»	50
Πίνακας 12: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Πολιτιστικοί Πόροι»	51
Πίνακας 13: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Βιωσιμότητα ζήτησης τουρισμού»	53
Πίνακας 14: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Ανταγωνιστικότητα Τιμών»	54

ΛΙΣΤΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Παγκόσμιες αφίξεις ανά περιοχή για το 2024 (σε εκ.)	25
Γράφημα 2: Παγκόσμιες αφίξεις ανά περιοχή την τελευταία οκταετία (2016-2024)	26
Γράφημα 3: Πορεία αφίξεων σε Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία (σε εκ.)	27
Γράφημα 4: Επίδοση των χωρών Ελλάδα, Τουρκία, Βουλγαρία αναφορικά με τον δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού TTDI	30
Γράφημα 5: Γραφική απεικόνιση της κατάταξης της Ελλάδας σύμφωνα με τον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού - TTDI	35
Γράφημα 6: Γραφική απεικόνιση της κατάταξης της Τουρκίας σύμφωνα με τον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού - TTDI	40
Γράφημα 7: Γραφική απεικόνιση της κατάταξης της Βουλγαρίας σύμφωνα με τον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού - TTDI	44

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Η δομή του δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού (TTCI)	19
Εικόνα 2: Η δομή του δείκτη Τουριστικής Ανάπτυξης (TTDI)	23

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για την εκπόνηση της εργασίας έγινε βιβλιογραφική διερεύνηση καθώς και αναφορά σε άλλες έρευνες και μελέτες.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού λόγω και της συμβολής του στις εθνικές οικονομίες που κάνουν τις κυβερνήσεις να τον εντάσσουν ψηλά στις προτεραιότητες τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι δημοφιλέστεροι δείκτες ανταγωνιστικότητας τουρισμού που έχει αναπτύξει Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (World Economic Forum), δηλαδή τον TTCI και TTDI.

Στο τρίτο κεφάλαιο, κάνοντας χρήση των δεδομένων του δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού TTDI, γίνεται μια προσπάθεια σύγκρισης των τουριστικών τομέων των τριών γειτονικών χωρών: Ελλάδα, Τουρκία, Βουλγαρία.

Στο τέταρτο κεφάλαιο η έρευνα εξειδικεύεται στις επιδόσεις του ελληνικού τουριστικού τομέα και με την βοήθεια του δείκτη TTDI παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που αναδεικνύονται μέσα από τα δεδομένα των παραγόντων του δείκτη.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση όλων των προηγούμενων κεφαλαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Εισαγωγή

Ο τουριστικός τομέας κάθε χώρας καλείται να λειτουργήσει σε ένα διεθνές και άκρως ανταγωνιστικό περιβάλλον. Κατά συνέπεια, η συμβολή που δύναται να έχει ως κλάδος της οικονομίας στο ΑΕΠ μιας χώρας και οι θετικές επιπτώσεις του σε διάφορα επίπεδα όπως είναι το κοινωνικό, το πολιτιστικό και το περιβαλλοντικό, επιβάλουν στις κυβερνήσεις να το εντάσσουν ψηλά στον κατάλογο των προτεραιοτήτων τους κατά τον καθορισμό και τον σχεδιασμό της συνολικής στρατηγικής που θα ακολουθήσουν για την οικονομική τους ανάπτυξη. Δεδομένων των παγκόσμιων συνθηκών ενός συνεχώς αυξανόμενου ανταγωνισμού, οι χώρες-τουριστικοί προορισμοί αναζητούν διαρκώς τρόπους που θα τους επιτρέψουν την αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους. Για έναν τουριστικό προορισμό, είναι σίγουρα πολύ σημαντική από την μία η υιοθέτηση και η εφαρμογή μιας στρατηγικής, αλλά το ίδιο σημαντικός είναι από την άλλη και ο προσδιορισμός των αγορών - στόχων του. Βλέποντας πιο διευρυμένα το θέμα, ο ανταγωνισμός έχει αρχίσει να γίνεται ολοένα και σκληρότερος, όχι μόνο μεταξύ γειτονικών χωρών ή χωρών μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής, αλλά επεκτείνεται και σε διαπεριφερειακό επίπεδο (Cirstea, 2014).

Βασικός στόχος κάθε προορισμού είναι η δημιουργία ελκυστικών τουριστικών προϊόντων που οι τουρίστες να νοιώθουν ότι αξίζει να δαπανήσουν τα χρήματά τους για αυτά, διατηρώντας ταυτόχρονα και ένα αίσθημα ικανοποίησης, ώστε με την σειρά τους μέσω της διαφήμισης από στόμα σε στόμα, να διασπείρουν τη θετική τους εμπειρία. Η ικανοποίηση των τουριστών είναι από τα σημαντικότερα εργαλεία για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών προορισμών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης (Cirstea, 2014).

Ο οικονομικός αντίκτυπος του τουριστικού τομέα στην οικονομία μιας χώρας γίνεται όλο και μεγαλύτερος με αποτέλεσμα πολλές χώρες και τουριστικοί προορισμοί να βλέπουν τον τουρισμό ως ένα σημαντικό τρόπο αύξησης των εσόδων τους και συνολικής αύξησης του βιοτικού επιπέδου. Ταυτόχρονα, ο τομέας του τουρισμού θεωρείται και ένα κερδοφόρο πεδίο επενδύσεων που ενδιαφέρει τόσο τις

αναπτυσσόμενες χώρες (αποδέκτες των επενδύσεων) όσο και τις ανεπτυγμένες (προέλευση των επενδύσεων). Τα παραπάνω οδηγούν τους τουριστικούς προορισμούς σε έναν αυξανόμενο ανταγωνισμό αναγκάζοντάς τους να εντείνουν τις προσπάθειες τους για την διατήρηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, αφού οι καλύτερα διαχειριζόμενοι τουριστικοί προορισμοί είναι πιθανότερο να ευημερήσουν (Kayar & Kozak, 2007).

1.2 Η έννοια της ανταγωνιστικότητας του Τουρισμού

Υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία αφιερωμένη στα στοιχεία που καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα των τουριστικών προορισμών όπως και πολλές επιστημονικές έρευνες που προσπαθούν να προσδιορίσουν τρόπους και μεθόδους μέτρησης της ανταγωνιστικότητας αυτής. Ανεξάρτητα όμως από την πληθώρα σχετικής έρευνας, φαίνεται ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα, όχι μόνο δεν έχει καταφέρει να καταλήξει σε συναίνεση σχετικά με τον τρόπο μέτρησης της ανταγωνιστικότητας ενός προορισμού, αλλά δεν συμφωνεί και για το εάν αυτό είναι καθόλου εφικτό. Αυτή η έλλειψη ευρείας συναίνεσης ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι ο κάθε τουριστικός προορισμός αντλεί την ανταγωνιστικότητά του από διαφορετικά σύνολα μεταβλητών που τις περισσότερες φορές είναι δύσκολο να συγκριθούν, είτε λόγω της ιδιαίτερης δομής των χαρτοφυλακίων προϊόντων τους, της μοναδικής ιστορίας τους, των συγκεκριμένων φυσικών και πολιτιστικών πόρων τους, είτε λόγω των εξατομικευμένων αναπτυξιακών τους στόχων, συμπεριλαμβανομένων των μέσων με τα οποία επιτυγχάνονται (Kayar & Kozak, 2007).

Αν και η έννοια της ανταγωνιστικότητας, γενικά συνδέεται με την αποτελεσματικότητα του ιδιωτικού τομέα στη χρήση βασικών συντελεστών παραγωγής - εργασίας και κεφαλαίου, η οικονομική ανάπτυξη και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου σε μια χώρα, εξαρτάται κυρίως από την ικανότητα των κυβερνήσεων να παρέχουν ένα μακροοικονομικό περιβάλλον που να ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργικότητα και να διατηρεί το απαραίτητο επίπεδο επιχειρηματικής αισιοδοξίας. Η ανταγωνιστικότητα σε επίπεδο μεμονωμένης επιχείρησης μπορεί να οριστεί ως η ικανότητα σύλληψης, παραγωγής και εφοδιασμού της αγοράς με προϊόντα ή/και υπηρεσίες των οποίων τα τιμολογιακά και μη τιμολογιακά χαρακτηριστικά αντιπροσωπεύουν ένα πιο ελκυστικό πακέτο από αυτά

που προσφέρουν άλλες εταιρείες. Αντίθετα, η ανταγωνιστικότητα σε επίπεδο χώρας και μάλιστα ενός συγκεκριμένου τομέα (τουρισμός), μπορεί να οριστεί ως η ικανότητα δημιουργίας και διατήρησης ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος που επιτρέπει όχι μόνο την αυξημένη δημιουργία αξίας, αλλά και τη μεγαλύτερη ευημερία για τον τοπικό πληθυσμό, σεβόμενη τους διαθέσιμους πόρους και τα μέτρα της οικονομικής πολιτικής. Με άλλα λόγια, η ανταγωνιστικότητα σε επίπεδο χώρας είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης ενός μεγάλου αριθμού παραγόντων που επηρεάζουν την οικονομική απόδοση των επιχειρήσεων, την αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα, την προσβασιμότητα σε επαρκείς υποδομές, καθώς και το επίπεδο των επιχειρηματικών προσδοκιών (Cirstea, 2014).

Η τουριστική βιομηχανία χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι το «τουριστικό προϊόν» αντιπροσωπεύει μια σύνθετη κατηγορία που αποτελείται από διάφορα μεμονωμένα δημιουργημένα και διατιθέμενα στην αγορά προϊόντα. Επιπλέον, δεδομένου ότι περιλαμβάνει μια ποικιλία αλληλοεξαρτώμενων προϊόντων ή/και υπηρεσιών που διατίθενται ταυτόχρονα στην αγορά από μεμονωμένους επιχειρηματίες, καθώς και από διάφορους δημόσιους φορείς, η ανταγωνιστικότητα του τουρισμού σε εθνικό (περιφερειακό, τοπικό) επίπεδο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το βάθος ή/και το πλάτος της αλυσίδας αξίας του τουρισμού (Cirstea, 2014).

Η ανταγωνιστικότητα ενός προορισμού στην παγκόσμια αγορά πηγάζει κυρίως από την διαμορφωμένη αντίληψη των επισκεπτών που έχει να κάνει με τις διαθέσιμες τουριστικές εμπειρίες που μπορεί να προσφέρει, καθώς και από τα σχετικά οφέλη που παρέχονται, σε σύγκριση με όλους τους άλλους τουριστικούς προορισμούς. Επομένως, μπορεί να πει κανείς ότι η ανταγωνιστικότητα οποιουδήποτε τουριστικού προορισμού βασίζεται στην ικανότητά του να διαφοροποιείται, αποτελεσματικά και με επιτυχία, από τον πιθανό ανταγωνισμό. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί κυρίως προσφέροντας μοναδικές και αυθεντικές τουριστικές εμπειρίες. Το γεγονός ότι ένας τουριστικός προορισμός διαθέτει ανεπτυγμένες υποδομές, εφαρμόζει πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος, διαθέτει πιο ανεπτυγμένες δομές παροχής υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης, ενώ ταυτόχρονα είναι πιο ασφαλής, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι είναι και ο πιο ανταγωνιστικός, με την έννοια ότι διατηρείται η ικανότητα του να αυξάνει μόνιμα τα μερίδια αγοράς του ή να επιτυγχάνει όλο και υψηλότερα επίπεδα κατά κεφαλήν τουριστικής δαπάνης (Kunst & Ivandic, 2001).

1.3 Δείκτες Ανταγωνιστικότητας του Τουρισμού

Η μεγαλύτερη δυσκολία είναι ότι η ανταγωνιστικότητα ενός τουριστικού προορισμού δεν είναι εύκολο να μετρηθεί άμεσα και γι' αυτό χρησιμοποιούνται δείκτες για τον σκοπό αυτό. Δείκτες που έχουν προταθεί στο παρελθόν προσπαθούν να μετρήσουν τον ανταγωνισμό με άλλους προορισμούς μετρώντας για παράδειγμα τις αφίξεις, τις διανυκτερεύσεις, μετρήσεις ικανοποίησης πελατών κ.α. Άλλοι δείκτες προσπαθούν να μετρήσουν τις έμμεσες επιδράσεις που έχουν για παράδειγμα οι υποδομές, τα δίκτυα μεταφορών, οι ξενοδοχειακές υποδομές, τα αξιοθέατα κ.α. Όμως η συγκέντρωση δεδομένων για τόσους πολλούς παράγοντες αποτελεί μια κοστοβόρα και χρονοβόρα διαδικασία (Croes & Kubickova, 2013).

Για παράδειγμα το μοντέλο Crouch and Ritchie (Crouch & Ritchie, 1999) περιγράφει μια σειρά παραγόντων που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανταγωνιστικότητα ενός τουριστικού προορισμού:

- Ανταγωνιστικό (μικρο) Περιβάλλον
- Παγκόσμιο (μακροοικονομικό) περιβάλλον
- Βασικοί πόροι και ελκυστικοί παράγοντες
- Υποστηρικτικοί παράγοντες και πόροι
- Διαχείριση Προορισμού
- Καθοριστικοί παράγοντες που πληρούν τις προϋποθέσεις

Το μοντέλο ομαδοποιεί αυτούς τους παράγοντες σε πρωτεύοντες και δευτερεύοντες ανάλογα με τη σημασία τους και τελικά, προσδιορίζει 36 χαρακτηριστικά ανταγωνιστικότητας προορισμού και περισσότερους από 250 παράγοντες.

Άλλα μοντέλα όπως το μοντέλο Dwyer και Kim (2003) περιλαμβάνει 83 δείκτες, το μοντέλο Gooroochurn και Sugiyarto (2005) ενσωματώνει 54 δείκτες, και το μοντέλο του Hong (2008) εξετάζει 68 δείκτες (Croes & Kubickova, 2013).

Οι υπάρχοντες δείκτες προϋποθέτουν ότι οι χώρες θα συλλέξουν δεδομένα με βάση μια πληθώρα παραμέτρων, όπως είναι για παράδειγμα οι τιμές και οι ανθρωπίνι παράγοντες, ενώ δεν υπάρχει άμεση συσχέτιση μεταξύ αυτών των δεικτών και του ανταγωνιστικού επιπέδου των χωρών. Οι απαιτήσεις πληροφοριών από αυτούς τους δείκτες βασίζονται στην υπόθεση ότι τα δεδομένα εισόδου μπορούν να αντικατοπτρίζουν τις προσδοκίες για τα αποτελέσματα. Για παράδειγμα, γίνεται η υπόθεση ότι εάν υπάρχουν καλοί δρόμοι (ανεπτυγμένες υποδομές) ή πολιτιστικά

αξιοθέατα, μπορεί να προβλεφθεί η ελκυστικότητα, που θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των αφίξεων. Αυτή όμως η υπόθεση δεν λαμβάνει υπόψη της ότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που μπορούν να αποδυναμώσουν την ανταγωνιστικότητα όπως για παράδειγμα οι στρεβλώσεις τις αγοράς, ή οι θεσμικές αδυναμίες μιας χώρας που μπορεί να εμποδίζουν την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών αλλά και των επισκεπτών (Croes & Kubickova, 2013).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥΜ (WEF)

2.1 Οι Δείκτες του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ

Ο προσδιορισμός του επιπέδου ανταγωνιστικότητας των προορισμών είναι σημαντικός για τη μέτρηση της απόδοσης ενός προορισμού σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές του. Η ανταγωνιστικότητα μετριέται συμβατικά μέσω δεικτών. Ένα παράδειγμα προσδιορισμού της ανταγωνιστικότητας του Τουρισμού είναι και ο δείκτης ανταγωνιστικότητας ταξιδιών και τουρισμού (TTCI) που ξεκίνησε από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ και αποτέλεσε και αποτελεί το πιο δημοφιλές εργαλείο για την κατάταξη (Croes & Kubickova, 2013).

Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (World Economic Forum – WEF) ιδρύθηκε το 1971 ως μη κερδοσκοπικό ίδρυμα, ανεξάρτητο, αμερόληπτο και επιδιώκοντας να μην συνδεθεί με ειδικά συμφέροντα.

Ήδη από 2007 είχε αναπτύξει ένα εργαλείο που αξιολογούσε την ανταγωνιστικότητα των χωρών στον τομέα του ταξιδιού και του τουρισμού. Ο δείκτης αυτός ονομάστηκε Δείκτης Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού-TTCI (Travel & Tourism Competitiveness Index) και αναπτύχθηκε από το WEF σε συνεργασία με διάφορους φορείς και ειδικούς στον τομέα του τουρισμού. Ο δείκτης αυτός δημοσιεύονταν από το 2007 έως το 2019 με συχνότητα: ανά δύο χρόνια.

Στη συνέχεια, από το 2021 και μέχρι σήμερα, άρχισε να δημοσιεύεται (πάλι από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ - WEF) ο Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης-TTDI (Travel & Tourism Development Index), ο οποίος αποτελεί την άμεση εξέλιξη του δείκτη TTCI (Uppink & Soshkin, 2022).

2.2 Δείκτης Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού-TTCI (Travel & Tourism Competitiveness Index)

Ο αρχικός δείκτης TTCI εξέταζε την έννοια της «ανταγωνιστικότητας» ως μέσο ανάπτυξης του τουριστικού τομέα και έτσι μετρούσε στοιχεία που επέτρεψαν μια τέτοια ανάπτυξη.

Ειδικότερα, ο Δείκτης Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού (TTCI) αξιολογούσε κυρίως τους παράγοντες που καθιστούν έναν προορισμό ελκυστικό και ανταγωνιστικό για τους τουρίστες. Εξέταζε παράγοντες όπως οι υποδομές, οι φυσικοί πόροι, οι πολιτιστικοί πόροι, η ανταγωνιστικότητα των τιμών και το ευνοϊκό περιβάλλον για τις τουριστικές επιχειρήσεις. Στόχος του είναι η συγκριτική αξιολόγηση των χωρών και ο εντοπισμός τομέων βελτίωσης του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος τους (Uppink & Soshkin, 2022).

2.2.1 Μεθοδολογία υπολογισμού Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού-TTCI

Η δομή του δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού (TTCI) απεικονίζεται στο επόμενο σχήμα και αποτελείται από 14 πυλώνες οργανωμένους σε τέσσερις υποδείκτες:

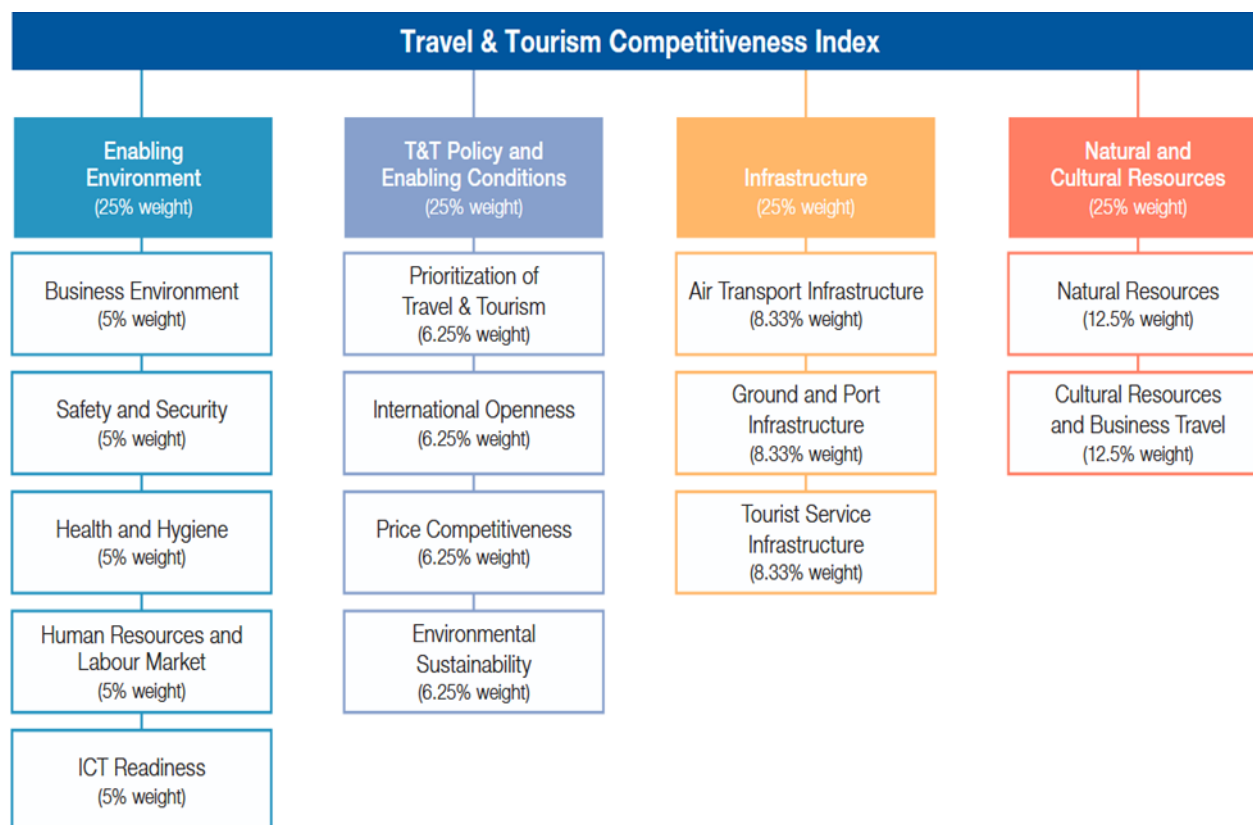
ΥΠΟΔΕΙΚΤΗΣ Α. ΕΥΝΟΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (5 πυλώνες): 1. Επιχειρηματικό περιβάλλον, 2. Ασφάλεια και προστασία, 3. Υγεία και υγιεινή, 4. Ανθρώπινοι πόροι και αγορά εργασίας, 5. Ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ).

ΥΠΟΔΕΙΚΤΗΣ Β. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ (4 πυλώνες): 6. Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού, 7. Διεθνής εξωστρέφεια, 8. Ανταγωνιστικότητα τιμών, 9. Περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

ΥΠΟΔΕΙΚΤΗΣ Γ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (3 πυλώνες): 10. Υποδομές αεροπορικών μεταφορών, 11. Χερσαίες και λιμενικές υποδομές, 12. Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές

ΥΠΟΔΕΙΚΤΗΣ Δ ΦΥΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ (2 πυλώνες): 13. Φυσικοί πόροι και 14. Πολιτιστικοί πόροι και επαγγελματικά ταξίδια.

Εικόνα 1: Η δομή του δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού (TTCI)

Πηγή: Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (Uppink & Soshkin, 2019)

Οι 14 πυλώνες αποτελούνται από 90 δείκτες που υπολογίζονται με βάση δεδομένα που προέρχονται από την Έρευνα Εκτελεστικής Γνώμης καθώς και ποσοτικά δεδομένα από άλλες πηγές. Τα στοιχεία της έρευνας προέρχονται από απαντήσεις στην Έρευνα Εκτελεστικής Γνώμης του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ και κυμαίνονται στην κλίμακα από 1 (χειρότερη) έως 7 (καλύτερη).

Τα υπόλοιπα δεδομένα συλλέχθηκαν από διάφορες άλλες πηγές με την επιμέλεια του επιμελείται το Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ. Όλα τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του TTCI είναι διαθέσιμα στην ηλεκτρονική έκδοση της Έκθεσης Ανταγωνιστικότητας Ταξιδιών & Τουρισμού 2019.

Το TTCI υπολογίζεται ως μέσος όρος (αριθμητικός μέσος όρος) των τεσσάρων επιμέρους υποδείκτων, οι οποίοι υπολογίζονται ως μέσοι όροι (αριθμητικοί μέσοι όροι) των πυλώνων τους. Κάθε ένας από τους πυλώνες υπολογίζεται ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των επιμέρους μεταβλητών συνιστωσών. Σημειώνεται ότι ο πυλώνας Ανθρώπινο Δυναμικό και Αγορά Εργασίας αποτελεί τον μη σταθμισμένο μέσο όρο των δύο υποπυλώνων του:

1. Προσόντα εργατικού δυναμικού
2. Αγορά εργασίας.

Ο αριθμός των πυλώνων ανά υποδείκτη μειώνεται καθώς ο υποδείκτης συνδέεται πιο άμεσα με τα ταξίδια και τον τουρισμό. Ως αποτέλεσμα, τα βάρη των πυλώνων αυξάνονται. Για παράδειγμα, οι υποδομές υπηρεσιών (πυλώνας 12) έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα από το επιχειρηματικό περιβάλλον (πυλώνας 1), διότι οι υποδομές αυτές σχετίζονται περισσότερο με την ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία· ενώ τα δεδομένα που συλλέγονται στον πυλώνα του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος αντιπροσωπεύουν ένα ευρύτερο σύνολο παραγόντων που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις και τις υπηρεσίες στη χώρα.

Οι δείκτες δεδομένων που χρησιμοποιούνται στο TTDI κανονικοποιούνται σε κλίμακα 1 έως 7, προκειμένου να ευθυγραμμιστούν με τα αποτελέσματα της Έρευνας Εκτελεστικής Γνώμης (Uppink & Soshkin, 2019).

2.3 Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης - TTDI (Travel & Tourism Development Index)

Ο δείκτης TTDI συγκρίνει και μετρά «το σύνολο των παραγόντων και των πολιτικών που επιτρέπουν τη βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη του τομέα ταξιδιών και τουρισμού (T&T), ο οποίος με τη σειρά του συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας χώρας». Η μετάβαση από το TTCI στο TTDI έγινε το 2021 και αντικατοπτρίζει την αυξημένη κάλυψη του δείκτη των εννοιών ανάπτυξης ταξιδιών και τουρισμού (T&T), συμπεριλαμβανομένου του διευρυνόμενου ρόλου της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας στην ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, και έχει σχεδιαστεί για να εστιάσει περισσότερο την προσοχή στον ρόλο του τομέα στην ευρύτερη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, καθώς και στη μεγαλύτερη ανάγκη για συνεργασία των ενδιαφερόμενων τουριστικών φορέων και ολοκληρωμένες αναπτυξιακές στρατηγικές (τοπικές, περιφερειακές και διεθνείς) για τον μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας, την ενίσχυση της ανάκαμψης και την αντιμετώπιση μελλοντικών προκλήσεων και κινδύνων. Το πλαίσιο και η μεθοδολογία TTDI έχουν επίσης βελτιωθεί για τη αύξηση της αμεροληψίας του δείκτη και τη βελτίωση της ευελιξίας στη χρήση.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι επίσης σημαντικό να επισημανθεί ότι ο δείκτης TTDI δεν μετρά το επίπεδο τουριστικής ανάπτυξης που καταγράφεται σε μια οικονομία, αλλά τους παράγοντες αυτής της ανάπτυξης.

Ο Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης (TTDI) μετράει την συνολική βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη του ταξιδιωτικού και τουριστικού τομέα, αλλά λαμβάνει επίσης υπόψη τη συμβολή του στην ευρύτερη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, τη βιωσιμότητα και τη συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών. Στόχος του είναι να παρέχει μια πιο ολιστική άποψη του αντίκτυπου που έχει ο τουριστικός τομέας και να καθοδηγεί τις στρατηγικές αναπτυξιακές προσπάθειες.

Στην ουσία, ο δείκτης TTDI είναι μια εξέλιξη του δείκτη TTCI, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα και τον ευρύτερο αντίκτυπο του τουρισμού στην ανάπτυξη μιας χώρας. Ενώ ο δείκτης TTCI επικεντρώθηκε στην προσέλκυση τουριστών, ο δείκτης TTDI εξετάζει πώς μπορεί να αναπτυχθεί ο τουρισμός με τρόπο που ωφελεί τόσο τη βιομηχανία όσο και τον προορισμό στο σύνολό του.

Η φιλοσοφία του νεότερου δείκτη TTDI είναι τέτοια που στοχεύει στην υποστήριξη στρατηγικών και πρακτικών που ενσωματώνουν τα διδάγματα που αντλήθηκαν από διαφόρων ειδών κρίσεις όπως η πανδημία COVID-19, γεωπολιτικές κρίσεις όπως πόλεμοι κ.ο.κ. Σκοπός είναι η υποβοήθηση των χωρών στην χάραξη στρατηγικών που θα εξασφαλίζουν ετοιμότητα σε αντιξοότητες που θα προκύψουν στο μέλλον και οι οποίες μπορεί να επιφέρουν μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

Στην διαμόρφωση του δείκτη TTDI ενεπλάκησαν πολλοί ενδιαφερόμενοι τουριστικοί φορείς, καθώς και μια συμβουλευτική ομάδα αποτελούμενη μεταξύ άλλων από εκπροσώπους των: Διεθνής Ένωση Αεροπορικών Μεταφορών (IATA), Pacific Asia Travel Association (PATA), Πανεπιστήμιο του Surrey, Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO), Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) και ιδιωτικούς ξενοδοχειακούς φορείς. Επιπλέον, ο δείκτης βασίστηκε στη στενή συνεργασία με εταίρους δεδομένων: AirDNA, Bloom Consulting, Euromonitor International, GlobalPetrolPrices.com, IATA, Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO), STR, Tripadvisor, UNWTO και WTTC (Uppink & Soshkin, 2022).

2.2.2 Μεθοδολογία υπολογισμού Δείκτη Τουριστικής Ανάπτυξης-TTDI

Ο δείκτης TTDI αποτελείται από 17 πυλώνες, οργανωμένους σε πέντε διαστάσεις:

ΔΙΑΣΤΑΣΗ Α. ΕΥΝΟΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (5 πυλώνες): 1. Επιχειρηματικό περιβάλλον, 2. Ασφάλεια και προστασία, 3. Υγεία και υγιεινή, 4. Ανθρώπινοι πόροι και αγορά εργασίας, 5. Ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)

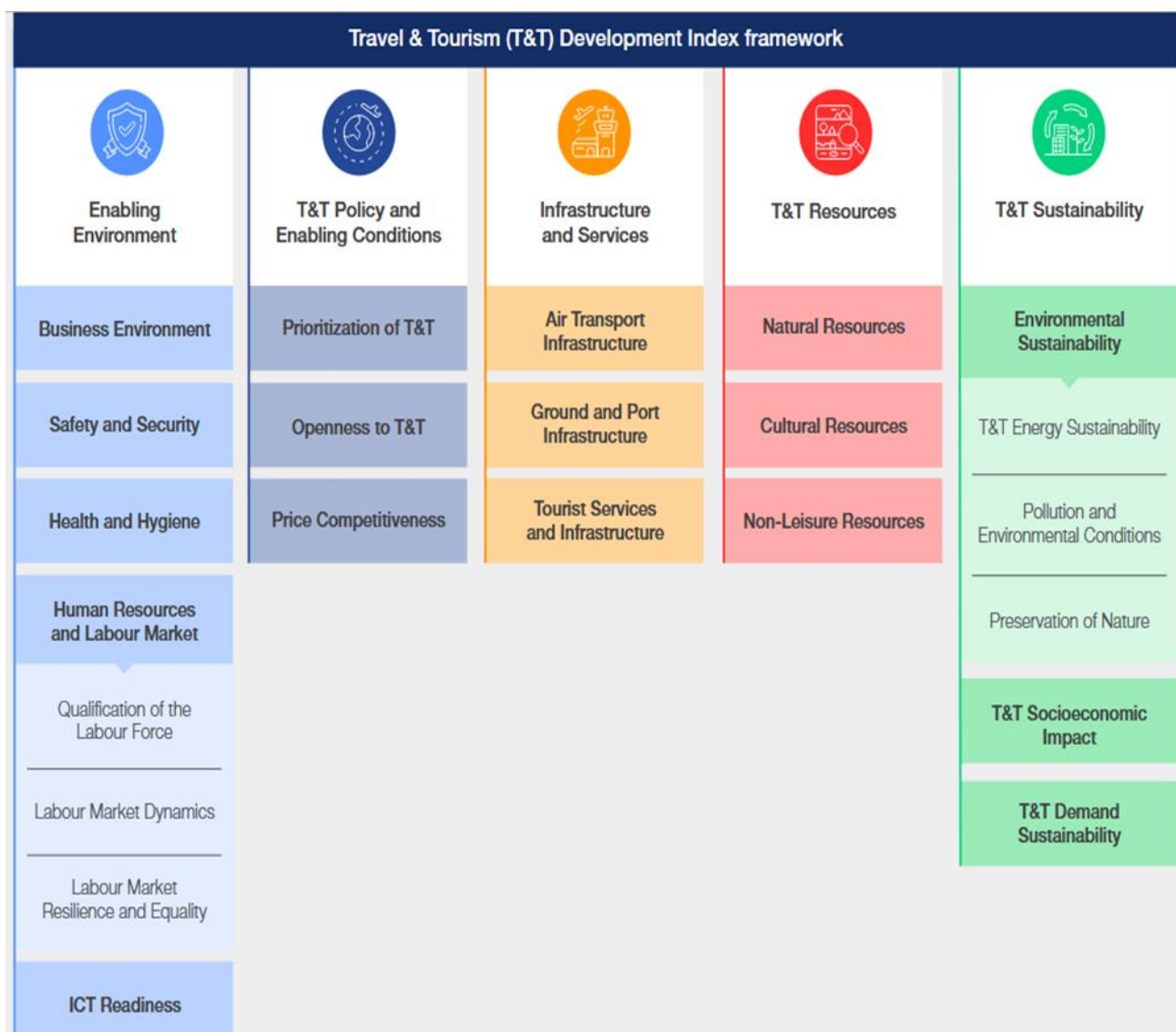
ΔΙΑΣΤΑΣΗ Β. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ (3 πυλώνες): 6. Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού, 7. Ανεκτικότητα στον τουρισμό, 8. Ανταγωνιστικότητα τιμών

ΔΙΑΣΤΑΣΗ Γ. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (3 πυλώνες): 9. Υποδομές αεροπορικών μεταφορών, 10. Χερσαίες και λιμενικές υποδομές, 11. Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές

ΔΙΑΣΤΑΣΗ Δ. ΠΟΡΟΙ (3 πυλώνες): 12. Φυσικοί πόροι, 13. Πολιτιστικοί πόροι, 14. Μη ψυχαγωγικοί πόροι

ΔΙΑΣΤΑΣΗ Ε. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (3 πυλώνες): 15. περιβαλλοντική βιωσιμότητα, 16. Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις τουρισμού, 17. Βιωσιμότητα ζήτησης τουρισμού

Εικόνα 2: Η δομή του δείκτη Τουριστικής Ανάπτυξης (TTDI)

Πηγή: Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (World Economic Forum, 2024).

Αυτοί οι 17 πυλώνες περιλαμβάνουν 102 δείκτες που υπολογίζονται με βάση δεδομένα που προέρχονται από την Έρευνα Κοινής Γνώμης καθώς και ποσοτικά δεδομένα από άλλες πηγές. Την Έρευνα Κοινής Γνώμης και την συλλογή των δεδομένων επιμελείται το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ με τις απαντήσεις να κυμαίνονται στην κλίμακα από 1 (χειρότερη) έως 7 (καλύτερη).

Ο δείκτης TTDI υπολογίζεται ως μέσος όρος (αριθμητικός μέσος) των 17 μέσων όρων των πυλώνων που τον απαρτίζουν.

Κάθε ένας από τους πυλώνες υπολογίζεται ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των επιμέρους μεταβλητών συνιστωσών.

Σημειώνεται ότι ο πυλώνας Ανθρώπινο Δυναμικό και Αγορά Εργασίας αποτελεί τον μη σταθμισμένο μέσο όρο των τριών υποπυλώνων του:

1. Προσόντα του Εργατικού Δυναμικού,
2. Δυναμική της Αγοράς Εργασίας
3. Ανθεκτικότητα και Ισότητα στην Αγορά Εργασίας.

Ομοίως, ο πυλώνας της Περιβαλλοντικής Βιωσιμότητας είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος των τριών υποπυλώνων του:

1. Ενεργειακή Βιωσιμότητα T&T
2. Ρύπανση και Περιβαλλοντικές Συνθήκες και
3. Διατήρηση της Φύσης

Οι δείκτες δεδομένων που χρησιμοποιούνται στο TTDI κανονικοποιούνται σε κλίμακα 1 έως 7, προκειμένου να ευθυγραμμιστούν με τα αποτελέσματα της Έρευνας Εκτελεστικής Γνώμης (World Economic Forum, 2024).

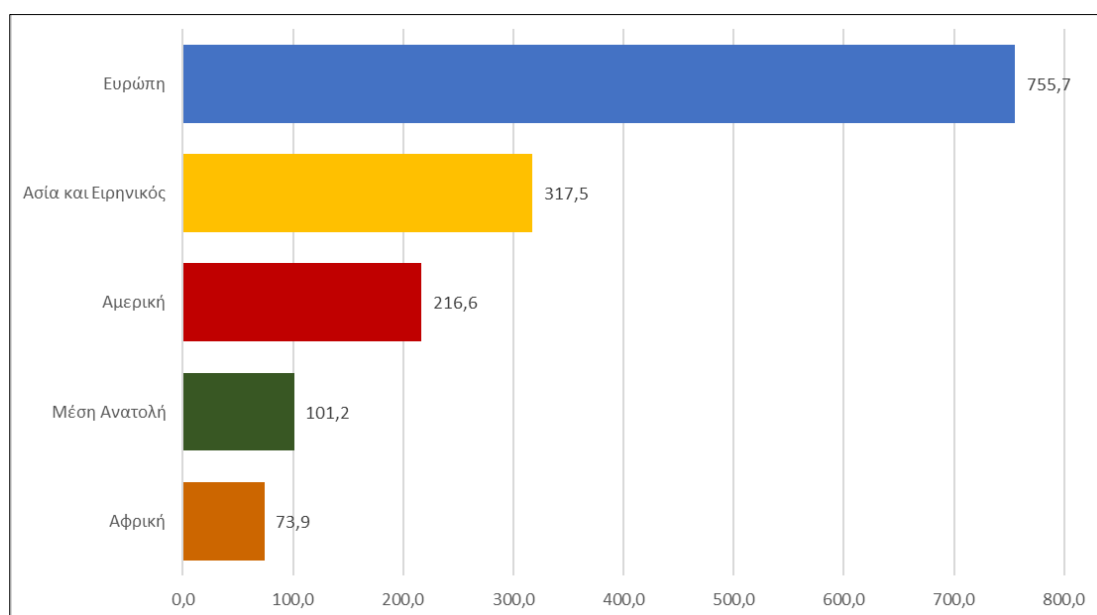
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ- ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

3.1 Αριθμός αφίξεων παγκοσμίως

Σε παγκόσμιο επίπεδο ο αριθμός των αφίξεων ξεπέρασε το 1,46 δισεκατομμύριο, με την Ευρώπη να κατακτά την πρώτη θέση και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από την δεύτερη Ασία. Στο επόμενο γράφημα παρουσιάζονται οι αφίξεις διεθνώς, για το έτος 2024:

Γράφημα 1: Παγκόσμιες αφίξεις ανά περιοχή για το 2024 (σε εκ.)

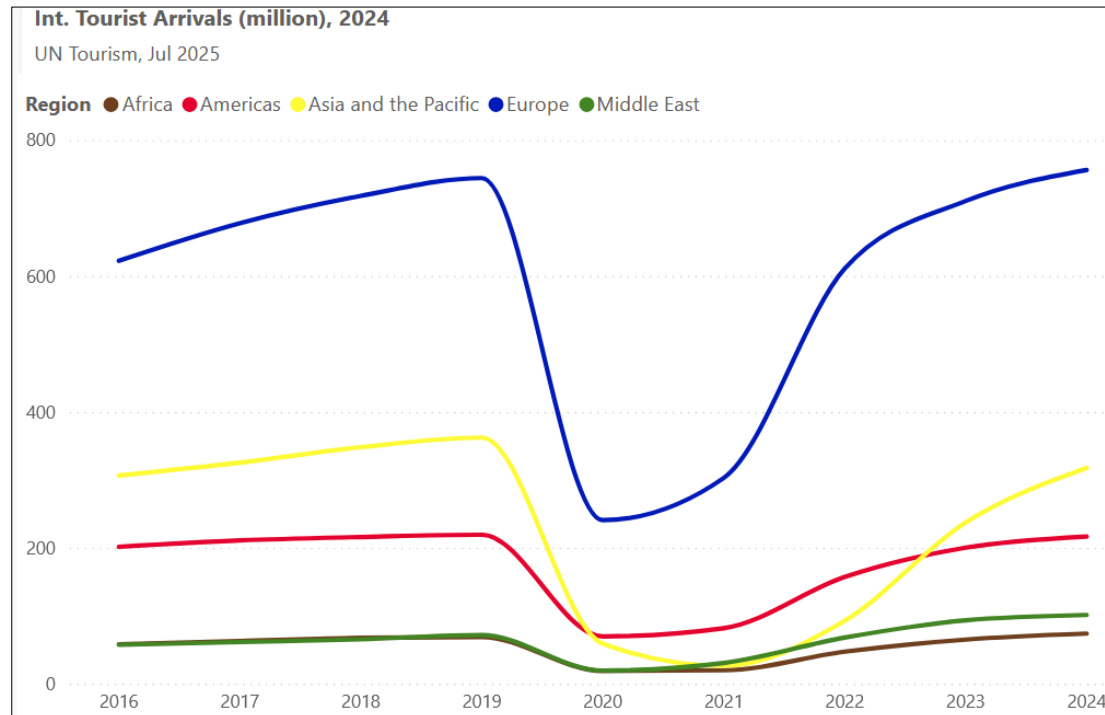

Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UN Tourism, 2025)

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο τομέας του τουρισμού διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, ιδίως ανάμεσα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και η συμβολή του στην οικονομία διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Ευρώπης. Στις αγροτικές - νησιωτικές περιοχές οι οποίες απέχουν μεγάλες αποστάσεις από τις αστικές περιοχές, ο τουρισμός αποτελεί συχνά την κύρια πηγή εισοδήματος και τον κύριο τομέα απασχόλησης που μπορεί να εξασφαλίσει επαρκή εργασία στις τοπικές κοινωνίες. Το φαινόμενο αυτό είναι πιο φανερό στις νησιωτικές χώρες της Ευρώπης, και στις χώρες που διαθέτουν παράκτιες περιοχές (ιδιαίτερα στη νότια Ευρώπη). Οι στατιστικές δείχνουν ότι η Ευρώπη έχει τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς, καθώς είναι η περιοχή με τις περισσότερες επισκέψεις στον κόσμο.

Μάλιστα, το φαινόμενο είναι διαχρονικό, αφού τα στοιχεία δείχνουν ότι η Ευρώπη αποτελεί την δημοφιλέστερη περιοχή στον κόσμο την τελευταία τουλάχιστον οκταετία (Γράφημα 2).

Γράφημα 2: Παγκόσμιες αφίξεις ανά περιοχή την τελευταία οκταετία (2016-2024)

Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, (UN Tourism, 2025)

Οι πολιτιστικοί πόροι και ο φυσικός πλούτος, η ποιότητα των υποδομών και η ποικιλία των γεωγραφικών περιοχών αποτελούν πιθανώς ορισμένους από τους λόγους για τους οποίους η Ευρώπη κατέχει αυτή τη θέση. Εν τω μεταξύ, η διεύρυνση της ΕΕ εμπλούτισε ακόμη περισσότερο το τουριστικό δυναμικό της, αυξάνοντας την πολιτιστική ποικιλία και εισάγοντας νέους τουριστικούς προορισμούς (Croitoru, 2011).

3.2 Αριθμός αφίξεων σε Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας επιλέχθηκαν για σύγκριση τρεις γειτονικές χώρες:

- Η Ελλάδα που διαθέτει ακτογραμμή στην Μεσόγειο και είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η Βουλγαρία που βρίσκεται στα βόρεια της Ελλάδας, διαθέτει ακτογραμμή στην Μαύρη Θάλασσα (Εύξεινος Πόντος) και είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Η Τουρκία που βρίσκεται στα ανατολικά της Ελλάδας, διαθέτει ακτογραμμή στην Μεσόγειο, αλλά και στην Μαύρη Θάλασσα (Εύξεινος Πόντος), και δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αντλώντας δεδομένα από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού για το διάστημα από το 2019 (πανδημία COVID-19) έως σήμερα, προέκυψε ο ακόλουθος πίνακας με τις αφίξεις στις τρεις συγκρινόμενες χώρες:

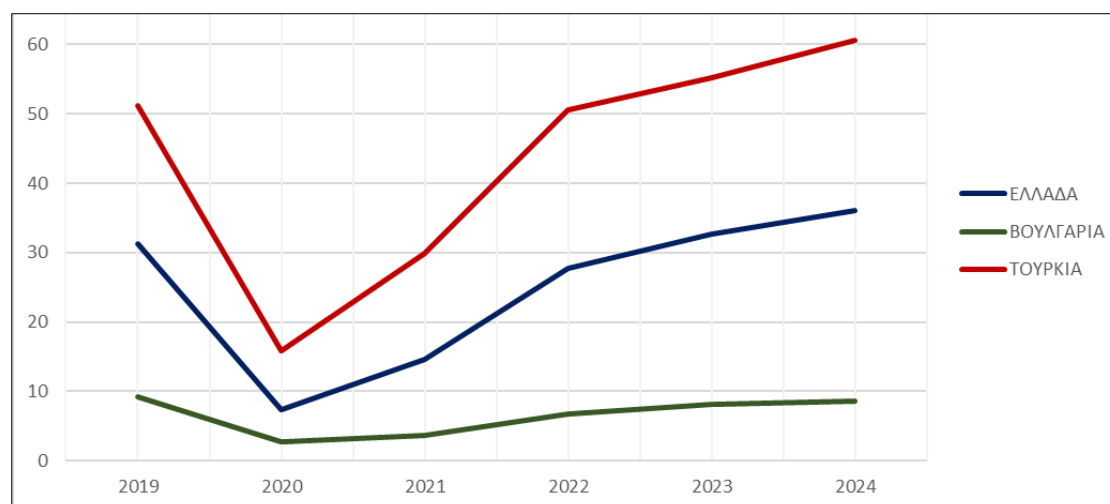
Πίνακας 1: Αφίξεις στις χώρες Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία στο διάστημα 2019-2024

	<i>Αφίξεις (σε εκ.)</i>					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ΕΛΛΑΔΑ	31,3	7,4	14,7	27,8	32,7	36,0
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	9,3	2,7	3,7	6,7	8,1	8,6
ΤΟΥΡΚΙΑ	51,2	15,9	29,9	50,5	55,2	60,6

Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, (UN Tourism, 2025)

Καθώς και το ακόλουθο γράφημα:

Γράφημα 3: Πορεία αφίξεων σε Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία (σε εκ.)

Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, (UN Tourism, 2025)

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα στοιχεία της EUROSTAT, ο πληθυσμός της Ελλάδας ανέρχονταν στο 2024 σε 10,4 εκ. και της Βουλγαρίας σε 6,5 εκ. Σύμφωνα με την Turkstat ο πληθυσμός της Τουρκίας το 2024 ανέρχονταν σε 86,6 εκ.

Ειδικά λοιπόν για το έτος 2024, η αναλογία τουριστών ανά κάτοικο για τις τρεις συγκρινόμενες χώρες διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 2: Αναλογία αφίξεων / πληθυσμού Ελλάδας, Βουλγαρίας Τουρκίας

ΧΩΡΕΣ	Αφίξεις 2024 (σε εκ.)	Πληθυσμός 2024 (σε εκ.)	Αναλογία Αφίξεων/Πληθυσμού
ΕΛΛΑΔΑ	36,0	10,4	3,5
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	8,6	6,5	1,3
ΤΟΥΡΚΙΑ	60,6	85,6	0,7

Πηγές: (Eurostat, 2025), (IBNA, 2025), (UN Tourism, 2025)

3.3 Δείκτης Τουριστικής Έντασης

Ο δείκτης τουριστικής έντασης προσπαθεί να περιγράψει την πυκνότητα του τουρισμού σε μια περιοχή και εκφράζεται ως ο αριθμός των τουριστών που δέχεται μια περιοχή σε σχέση με τον πληθυσμό της. Μεταξύ άλλων μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για την αξιολόγηση της επίδρασης του τουρισμού στις τοπικές κοινωνίες και το περιβάλλον.

Μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για την αξιολόγηση της τουριστικής ανάπτυξης που έχει επιτευχθεί αλλά και των επιπτώσεών της. Βοηθά στην κατανόηση της σχέσης μεταξύ τουρισμού, τοπικών κοινωνιών και περιβάλλοντος.

Με βάση τα δεδομένα των προηγούμενων παραγράφων, θα γίνει προσπάθεια να υπολογιστεί ο Δείκτης Τουριστικής Έντασης-ΔΤΕ (Tourist Intensity Ratio – ITR) οποίος εκφράζεται από τον τύπο (Λαγός & Διακομιχάλης, 2011):

$$\Delta TE = \frac{A}{P} \times 100$$

- Όπου A=συνολικές αφίξεις
- Όπου P = Πληθυσμός

Πίνακας 3: Δείκτης Τουριστικής Έντασης Ελλάδας, Βουλγαρίας Τουρκίας

ΧΩΡΕΣ	Αφίξεις 2024 (σε εκ.)	Πληθυσμός 2024 (σε εκ.)	Δείκτης Τουριστικής Έντασης (ΔΤΕ)
ΕΛΛΑΔΑ	36,0	10,4	350
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	8,6	6,5	130
ΤΟΥΡΚΙΑ	60,6	85,6	70

Και για την αξιολόγηση του δείκτη:

Δ.Τ.Ε.>300: υψηλό επίπεδο τουριστικών εξυπηρετήσεων

Δ.Τ.Ε.<300: ικανοποιητικό επίπεδο τουριστικών εξυπηρετήσεων - περιθώρια ανάπτυξης

Δ.Τ.Ε.<100: χαμηλό επίπεδο τουριστικών εξυπηρετήσεων - σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης

Από τον παραπάνω υπολογισμό του Δ.Τ.Ε. προκύπτει ότι η Ελλάδα δέχεται 3,5 φορές τον πληθυσμό της σε αφίξεις τουριστών και κατατάσσεται ως μια χώρα όπου ο τουρισμός αποτελεί πολύ σημαντικό τομέα ανάπτυξης, αλλά ταυτόχρονα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προκαλεί και σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (π.χ. εξάντληση φυσικών πόρων).

Η Βουλγαρία κατατάσσεται ως μια χώρα όπου καταγράφεται σημαντική τουριστική ανάπτυξη αφού δέχεται 1,3 φορές τον πληθυσμό της, αλλά ο τουρισμός δεν αποτελεί τον κύριο τομέα ανάπτυξης (ΔΤΕ<300).

Η Τουρκία τέλος, παρά τους πολύ υψηλούς αριθμούς αφίξεων (άνω των 60 εκ.) φαίνεται να έχει σημαντικά περιθώρια περαιτέρω τουριστικής ανάπτυξης και ο τουρισμός ακόμα δεν αποτελεί τον κύριο τομέα ανάπτυξης (ΔΤΕ<100).

3.4 Κατάταξη Ελλάδας, Βουλγαρίας, Τουρκίας με βάση τον δείκτη TTDI

Μια προσεκτική ανάγνωση των δεδομένων και των πινάκων του Δείκτη TTDI στην αναφορά του 2024 (World Economic Forum, 2024), δείχνει ότι οι τρεις συγκρινόμενες χώρες κατατάσσονται ως εξής:

- Ελλάδα στην 21^η θέση
- Τουρκία στην 29^η θέση

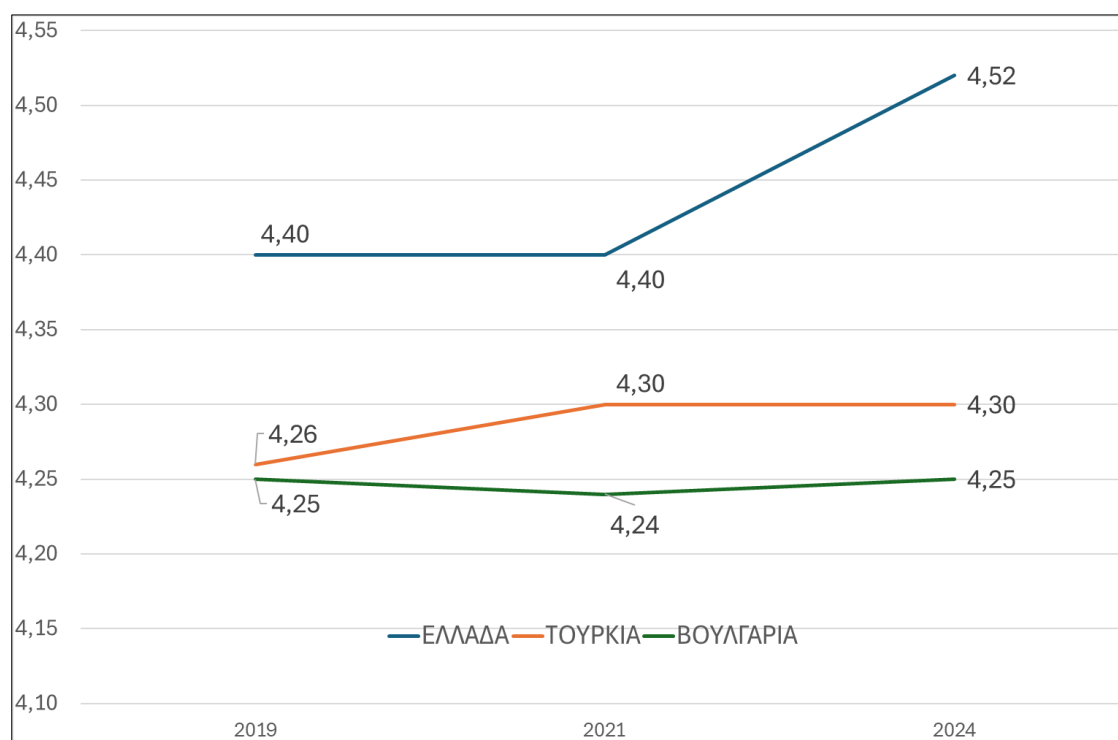
- Βουλγαρία στην 40^η θέση

Μάλιστα, προκύπτει ότι σε σχέση με την κατάταξη του 2021 οι τρεις συγκρινόμενες χώρες άλλαξαν την θέση τους ως εξής:

- Η Ελλάδα εμφάνισε βελτίωση κατά 6 θέσεις (από 27^η στην 21^η θέση)
- Η Τουρκία εμφάνισε βελτίωση κατά 5 θέσεις (από 34^η στην 29^η θέση)
- Βουλγαρία έχασε 1 θέση (από 39^η στην 40^η θέση)

Η επίδοση των τριών συγκρινόμενων χωρών από το 2019 έως το 2024, αναφορικά με τον δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού TTDI στην κλίμακα 1-7, παρουσιάζεται στο επόμενο γράφημα:.

Γράφημα 4: Επίδοση των χωρών Ελλάδα, Τουρκία, Βουλγαρία αναφορικά με τον δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού TTDI

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από (World Economic Forum, 2024)

3.4.1 Κατάταξη της Ελλάδας σύμφωνα με τον δείκτη TTDI

Επικεντρώνοντας στα δεδομένα του Δείκτη TTDI που αφορούν την Ελλάδα στην αναφορά του 2024 (World Economic Forum, 2024), προκύπτει ο επόμενος πίνακας, στον οποίο για λόγους σύγκρισης έχει προστεθεί και μια στήλη με τις χώρες που βρίσκονται στην κορυφή κάθε Πυλώνα και κάθε Διάστασης του Δείκτη TTDI:

Πίνακας 4: Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης TTDI: Ελλάδα

	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ (1-7)	ΧΩΡΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ
ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 2024	21	4,52	ΗΠΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Α: ΕΥΝΟΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</u>	43	5,26	ΕΛΒΕΤΙΑ
Επιχειρησιακό περιβάλλον	52	4,47	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Ασφάλεια και προστασία	80	5,30	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Υγεία και υγιεινή	8	6,34	ΑΥΣΤΡΙΑ
Ανθρώπινοι πόροι και αγορά εργασίας	51	4,32	ΕΛΒΕΤΙΑ
Ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)	33	5,85	ΔΑΝΙΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Β: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</u>	50	4,46	ΤΟΥΡΚΙΑ
Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού	21	5,43	ΤΖΑΜΑΪΚΑ
Ανεκτικότητα στον τουρισμό	20	4,80	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Ανταγωνιστικότητα τιμών	104	3,16	ΜΑΛΑΙΣΙΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Γ: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</u>	7	5,07	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Υποδομές αεροπορικών μεταφορών	7	5,52	ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ
Χερσαίες και λιμενικές υποδομές	49	3,73	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Τουριστικές υπηρεσίες και υποδομές	4	5,95	ΚΥΠΡΟΣ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Δ: ΠΟΡΟΙ</u>	30	3,12	ΚΙΝΑ
Φυσικοί πόροι	46	3,03	ΜΕΞΙΚΟ
Πολιτιστικοί πόροι	24	3,01	ΙΤΑΛΙΑ
Μη ψυχαγωγικοί πόροι	31	3,33	ΗΠΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Ε: ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	63	4,17	ΚΕΝΥΑ
Περιβαλλοντική βιωσιμότητα	24	5,23	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις τουρισμού	64	4,29	ΜΠΟΤΣΟΥΑΝΑ
Βιωσιμότητα ζήτησης τουρισμού	107	3,00	ΚΑΜΕΡΟΥΝ

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον προηγούμενο πίνακα φαίνεται ότι η Ελλάδα δεν καταλαμβάνει κάποια πρωτιά στην παγκόσμια κατάταξη, αλλά η 21^η θέση στις 119 συγκρινόμενες χώρες κρίνεται αξιοσημείωτη εάν ληφθεί υπόψη ότι πάνω από την Ελλάδα βρίσκονται ανεπτυγμένες χώρες με προηγμένες οικονομίες όπως οι ΗΠΑ (1^η), Ισπανία (2^η), Ιαπωνία (3^η), Γαλλία (4^η), Αυστραλία (5^η), Γερμανία (6^η), Βρετανία (7^η), Κίνα (8^η), Ιταλία (9^η), Ελβετία (10^η) κ.ο.κ. Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι στον Δείκτη TTDI, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως χώρα «υψηλού εισοδήματος» (High-Income Economies).

Το άλλο που παρατηρείται είναι ότι ενώ οι ΗΠΑ βρίσκονται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης του Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού TTDI, εντούτοις δεν κατέχουν καμία πρωτιά σε καμία από τις 5 διαστάσεις του Δείκτη και μόνο σε έναν πυλώνα από τους 17: «Μη Ψυχαγωγικοί Πόροι» κατατάσσονται στην πρώτη θέση. Από τα παραπάνω θα μπορούσε να πει κανείς ότι δεν είναι ανάγκη μια χώρα να έχει πολλές πρωτιές στους πυλώνες του Δείκτη, αλλά αρκεί να βρίσκεται αρκετά ψηλά σε όσο το δυνατόν περισσότερους.

Εστιάζοντας πάλι στην Ελλάδα, φαίνεται ότι η μόνη διάσταση του Δείκτη στην οποία έχει υψηλότερη επιμέρους κατάταξη σε σχέση με τον Δείκτη (21^η), είναι στις «Υποδομές και Υπηρεσίες» και στην οποία κατακτά την 7^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 5,07 στα 7,00. Στις υπόλοιπες διαστάσεις του Δείκτη κατατάσσεται χαμηλότερα από την 21^η θέση και συγκεκριμένα στην διάσταση «Πόροι» κατατάσσεται στην 30^η θέση με βαθμολογία 3,12 στα 7, στην διάσταση «Ευνοϊκό περιβάλλον» κατατάσσεται στην 43^η θέση με βαθμολογία 5,26 στα 7, στην διάσταση «Πολιτικές Τουρισμού» κατατάσσεται στην 50^η θέση με βαθμολογία 4,46 στα 7, στην διάσταση «Βιωσιμότητα Ταξιδιών και Τουρισμού» κατατάσσεται στην 63^η θέση με βαθμολογία 4,17 στα 7.

Εξετάζοντας τους πυλώνες του Δείκτη, προκύπτει ότι η Ελλάδα βρίσκεται μέσα στην πρώτη δεκάδα της κατάταξης σε κάποιους από αυτούς. Συγκεκριμένα, πετυχαίνει τις καλύτερες επιδόσεις της στους:

- «Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 4^η στον κόσμο με βαθμολογία 5,95 πίσω από την Κύπρο (1^η με βαθμολογία 6,50), την Ισλανδία (2^η) και το Μαυροβούνιο (3^η). Μάλιστα ξεπερνά και τις ΗΠΑ οι οποίες κατατάσσονται στην 6^η θέση με βαθμολογία 5,46.

- «Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 7^η στον κόσμο με βαθμολογία 5,52 πίσω από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (1^η με βαθμολογία 6,52), τις ΗΠΑ (2^η), την Ισπανία (3^η), την Σιγκαπούρη (4^η), την Βρετανία (5^η) και την Ελβετία (6^η).
- «Υγεία και Υγιεινή» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 8^η στον κόσμο με βαθμολογία 6,34 πίσω από την Αυστρία (1^η με βαθμολογία 7,00), την Γερμανία (2^η), την Τσεχία (3^η), το Βέλγιο (4^η), τη Λιθουανία (5^η), την Βουλγαρία (6^η) και την Μάλτα (7^η).

Στους υπόλοιπους πυλώνες και θέτοντας ως όριο καλής επίδοσης την κατάταξη άνω της 21^{ης} θέσης, η Ελλάδα καταλαμβάνει τις εξής θέσεις:

- «Ανεκτικότητα στον Τουρισμό» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 20^η στον κόσμο με βαθμολογία 4,80 και με την Σιγκαπούρη να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 5,70.
- «Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) Τομέα Τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 21^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 5,43 και με την Τζαμάικα να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,17.

Τέλος, υπάρχει μια σειρά άλλων πυλώνων (12 τον αριθμό) στους οποίους η Ελλάδα μπορεί να θεωρηθεί ότι καταγράφει «μέτριες επιδόσεις» εφόσον τεθεί σαν όριο η 21^η θέση. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι οι θέσεις κατάταξης είναι 119, μπορεί να θεωρηθεί ως «κακή επίδοση» οποιαδήποτε θέση κάτω της 60^{ης}, που βρίσκεται στην μέση του καταλόγου των χωρών.

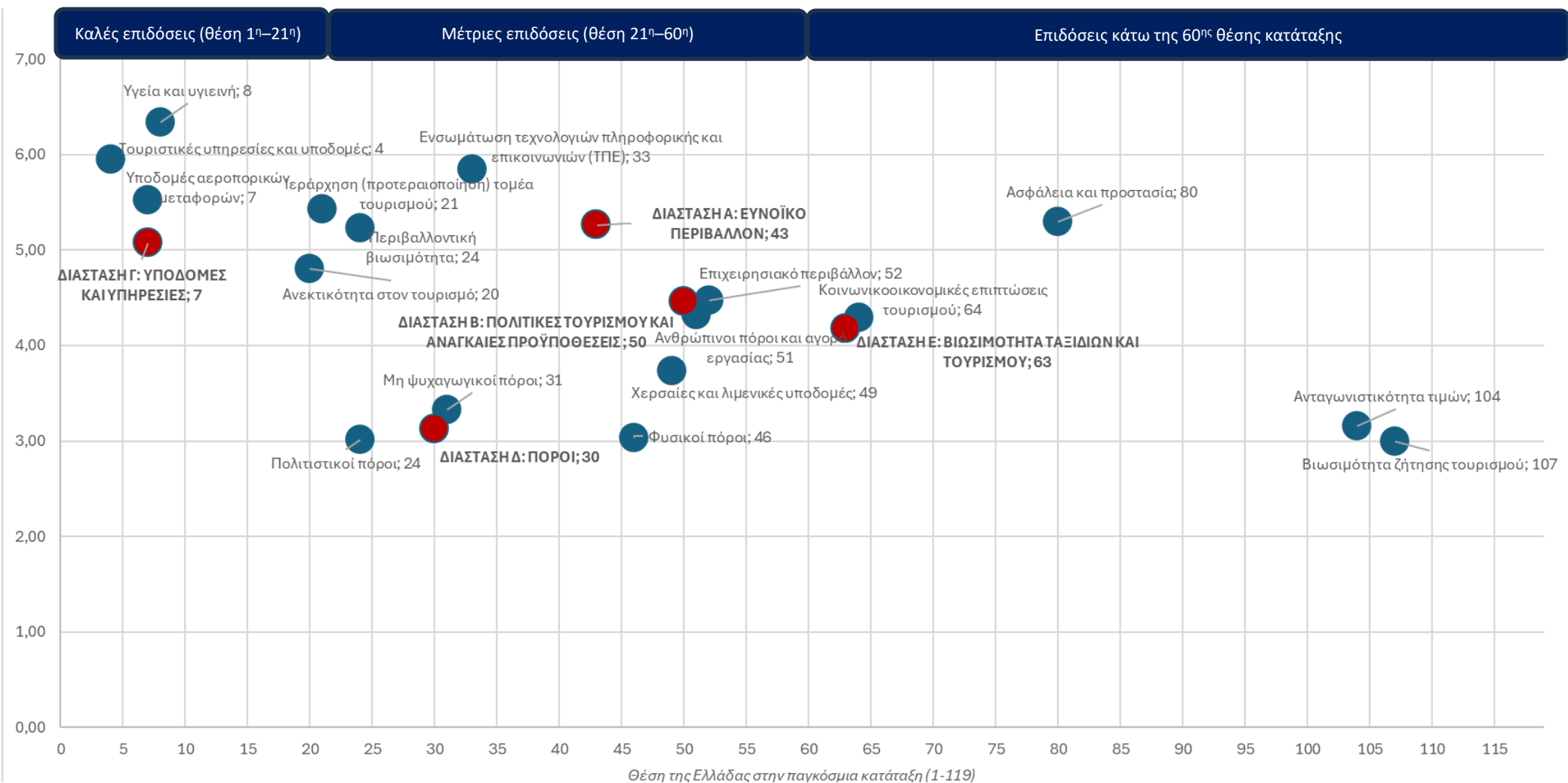
Με βάση αυτόν τον συλλογισμό, οι χειρότερες επιδόσεις της Ελλάδας στην κατάταξη του Δείκτη TTDI καταγράφονται στους πυλώνες:

- «Κοινωνικοοικονομικές Επιπτώσεις Τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 64^η στον κόσμο με βαθμολογία 4,29 και με την Μποτσουάνα να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,07.
- «Ασφάλεια και Προστασία» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 80^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 5,30 και με την Σιγκαπούρη να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,82.
- «Ανταγωνιστικότητα Τιμών» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 104^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 3,16 και με την Μαλαισία να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,20.

- «Βιωσιμότητα Ζήτησης Τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 107^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 3,00 και με το Καμερούν να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 5,10.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η Ελλάδα καταγράφει καλές επιδόσεις (θέση άνω της 21^{ης}) σε τουλάχιστον 5 πυλώνες από τους 17 του Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού TTDI. Σε άλλους 8 πυλώνες καταγράφει μέτριες επιδόσεις (κάτω της 21^{ης} και άνω της 60^{ης} θέσης), ενώ σε 4 πυλώνες οι επιδόσεις της θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν κακές (κάτω της 60^{ης} θέσης).

Γράφημα 5: Γραφική απεικόνιση της κατάταξης της Ελλάδας σύμφωνα με τον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού - TTDI

3.4.2 Κατάταξη της Τουρκίας σύμφωνα με τον δείκτη TTDI

Επικεντρώνοντας στα δεδομένα του Δείκτη TTDI που αφορούν την Τουρκία στην αναφορά του 2024 (World Economic Forum, 2024) προκύπτει ο επόμενος πίνακας, στον οποίο για λόγους σύγκρισης έχει προστεθεί και μια στήλη με τις χώρες που βρίσκονται στην κορυφή κάθε Πυλώνα και κάθε Διάστασης του Δείκτη TTDI:

Πίνακας 5: Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης TTDI: Τουρκία

	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ (1-7)	ΧΩΡΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ
ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 2024	29	4,39	ΗΠΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Α: ΕΥΝΟΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</u>	72	4,43	ΕΛΒΕΤΙΑ
Επιχειρησιακό περιβάλλον	91	3,55	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Ασφάλεια και προστασία	100	4,96	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Υγεία και υγιεινή	60	4,85	ΑΥΣΤΡΙΑ
Ανθρώπινοι πόροι και αγορά εργασίας	101	3,52	ΕΛΒΕΤΙΑ
Ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)	54	5,29	ΔΑΝΙΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Β: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</u>	1	5,16	ΤΟΥΡΚΙΑ
Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού	2	6,12	ΤΖΑΜΑΪΚΑ
Ανεκτικότητα στον τουρισμό	52	4,16	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Ανταγωνιστικότητα τιμών	40	5,19	ΜΑΛΑΙΣΙΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Γ: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</u>	31	4,21	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Υποδομές αεροπορικών μεταφορών	8	5,50	ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ
Χερσαίες και λιμενικές υποδομές	52	3,72	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Τουριστικές υπηρεσίες και υποδομές	42	3,40	ΚΥΠΡΟΣ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Δ: ΠΟΡΟΙ</u>	14	4,23	ΚΙΝΑ
Φυσικοί πόροι	32	3,50	ΜΕΞΙΚΟ
Πολιτιστικοί πόροι	13	4,96	ΙΤΑΛΙΑ
Μη ψυχαγωγικοί πόροι	16	4,23	ΗΠΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Ε: ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	99	3,87	KENYA

Περιβαλλοντική βιωσιμότητα	66	4,18	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις τουρισμού	60	4,32	ΜΠΟΤΣΟΥΑΝΑ
Βιωσιμότητα ζήτησης τουρισμού	102	3,10	ΚΑΜΕΡΟΥΝ

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον προηγούμενο πίνακα φαίνεται ότι η Τουρκία καταλαμβάνει την 29^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη ανταγωνιστικότητας του τουρισμού, δηλαδή 8 θέσεις χαμηλότερα από την Ελλάδα, αλλά συγκρινόμενη με τις 119 χώρες του Δείκτη, κρίνεται ως αξιοσημείωτη επίδοση, σε συνδυασμό μάλιστα με τον πολύ μεγάλο αριθμό αφίξεων που κατέγραψε το 2024 και ανέρχονταν στα 60,6 εκ. τουρίστες. Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι στον Δείκτη TTDI, η Τουρκία χαρακτηρίζεται ως χώρα «ανώτερου-μεσαίου εισοδήματος» (Upper-Middle-Income Economies).

Η Τουρκία μάλιστα κατακτά και μια πρωτιά στην Διάσταση «Πολιτικές Τουρισμού και Αναγκαίες Προϋποθέσεις» με βαθμολογία 5,16 και αφήνοντας πίσω της πολλές χώρες «ανώτερου-μεσαίου εισοδήματος» ή «μεσαίου-χαμηλού εισοδήματος» που φιλοδοξούν να βελτιώσουν όσο το δυνατό γρηγορότερα την θέση τους στην κατάταξη του Δείκτη ανταγωνιστικότητας τουρισμού - TTDI.

Εκτός από την Διάσταση «Πολιτικές Τουρισμού και Αναγκαίες Προϋποθέσεις», η Τουρκία πετυχαίνει επιμέρους υψηλή κατάταξη (πάνω από την κατάταξη του Δείκτη) στην Διάσταση «Πόροι», αφού κατατάσσεται στην 14^η θέση. Στις υπόλοιπες Διαστάσεις του Δείκτη κατατάσσεται χαμηλότερα από την 29^η θέση και συγκεκριμένα στην Διάσταση «Υποδομές και Υπηρεσίες» κατατάσσεται στην 31^η θέση με βαθμολογία 4,21 στα 7, στην Διάσταση «Ευνοϊκό περιβάλλον» κατατάσσεται στην 72^η θέση με βαθμολογία 4,43 στα 7, και στην Διάσταση «Βιωσιμότητα Ταξιδιών και Τουρισμού» κατατάσσεται στην 99^η θέση με βαθμολογία 3,87 στα 7.

Εξετάζοντας τους πυλώνες του Δείκτη, προκύπτει ότι η Τουρκία βρίσκεται μέσα στην πρώτη δεκάδα της κατάταξης σε δύο από αυτούς. Συγκεκριμένα, πετυχαίνει τις καλύτερες επιδόσεις της στους:

- «Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 2^η στον κόσμο με βαθμολογία 6,12 πίσω μόνο από την Τζαμάικα (1^η με βαθμολογία 6,17). Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι η Τουρκία κατάφερε να

βελτιώσει την κατάταξή της κατά 23 θέσεις (από 25^η σε 2^η) μέσα σε τρία χρόνια (2021-2024).

- «Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 8^η στον κόσμο με βαθμολογία 5,52 πίσω από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (1^η με βαθμολογία 6,52), τις ΗΠΑ (2^η), την Ισπανία (3^η), την Σιγκαπούρη (4^η), την Βρετανία (5^η) και την Ελβετία (6^η) και την Ελλάδα (7^η).

Στους υπόλοιπους πυλώνες και θέτοντας ως όριο καλής επίδοσης την κατάταξη άνω της 21^{ης} θέσης (λόγω της σύγκρισης με την Ελλάδα), η Τουρκία καταλαμβάνει τις εξής θέσεις:

- «Πολιτιστικοί Πόροι» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 13^η στον κόσμο με βαθμολογία 4,96 και με την Ιταλία να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,74.
- «Μη ψυχαγωγικοί Πόροι» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 16^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 4,23 και με τις ΗΠΑ να βρίσκονται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,63.

Τέλος, υπάρχει μια σειρά άλλων πυλώνων (13 τον αριθμό) στους οποίους η Τουρκία μπορεί να θεωρηθεί ότι καταγράφει «μέτριες επιδόσεις» εφόσον τεθεί σαν όριο η 21^η θέση. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι οι θέσεις κατάταξης είναι 119, μπορεί να θεωρηθεί ως «κακή επίδοση» οποιαδήποτε θέση κάτω της 60^{ης}, που βρίσκεται στην μέση του καταλόγου των χωρών.

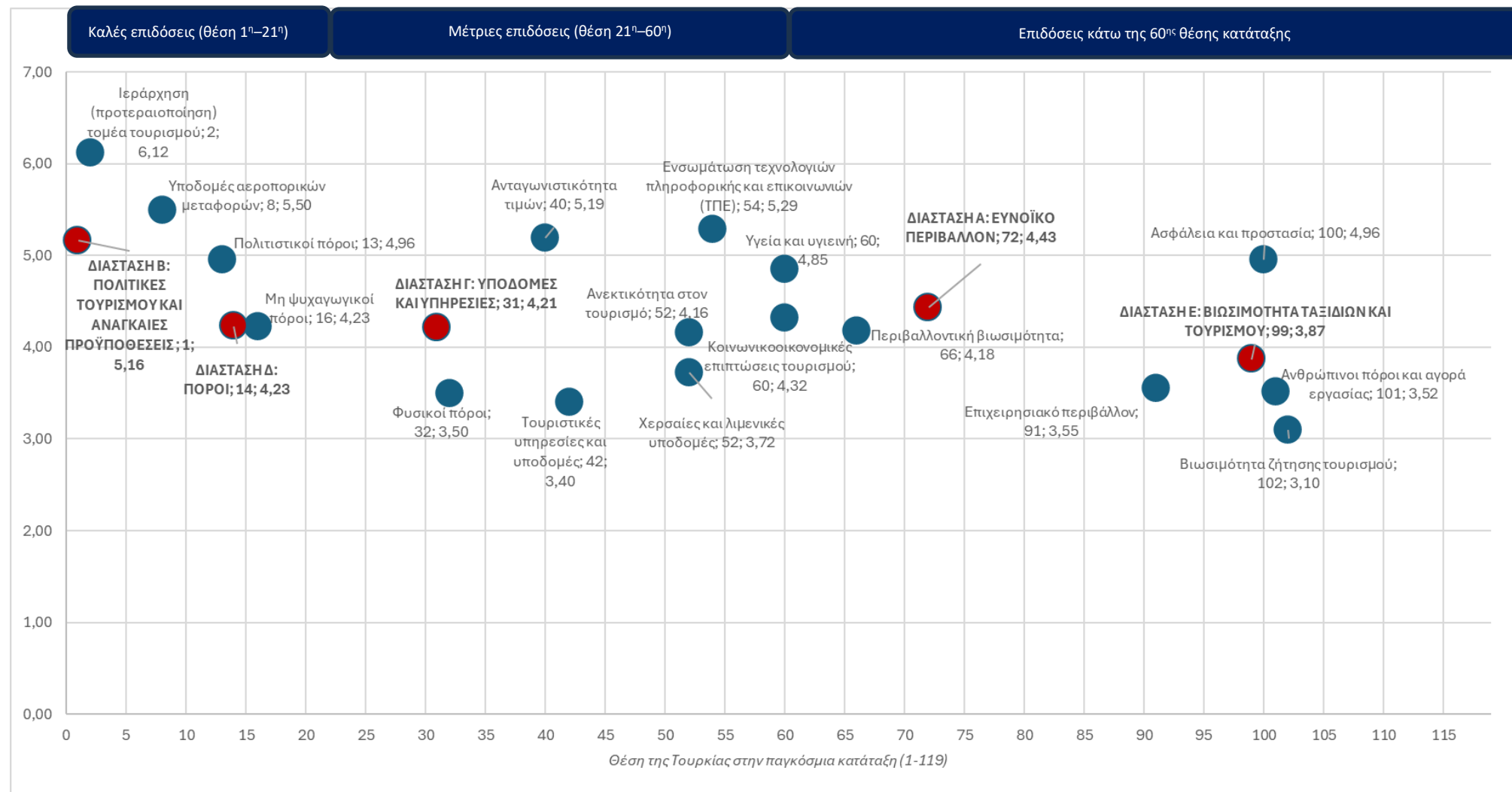
Με βάση αυτόν τον συλλογισμό, οι χειρότερες επιδόσεις της Τουρκίας στην κατάταξη του Δείκτη TTDI καταγράφονται στους πυλώνες:

- «Υγεία και Υγιεινή» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 60^η στον κόσμο με βαθμολογία 4,85 και με την Αυστρία να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 7,00.
- «Κοινωνικοοικονομικές Επιπτώσεις Τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 60^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 4,32 και με την Μποτσουάνα να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,07.
- «Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 66^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 4,18 και με το Λουξεμβούργο να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,17.

- «Ασφάλεια και Προστασία» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 100^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 4,96 και με την Σιγκαπούρη να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,82.
- «Ανθρώπινοι Πόροι και Αγορά Εργασίας» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 101^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 3,52 και με την Ελβετία να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 5,59.
- «Βιωσιμότητα Ζήτησης Τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 102^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 3,10 και με το Καμερούν να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 5,10.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η Τουρκία καταγράφει καλές επιδόσεις (θέση άνω της 21^{ης}) σε τουλάχιστον 4 πυλώνες από τους 17 του Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού TTDI. Σε άλλους 7 πυλώνες καταγράφει μέτριες επιδόσεις (κάτω της 21^{ης} και άνω της 60^{ης} θέσης), ενώ σε 6 πυλώνες οι επιδόσεις της θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν κακές (κάτω της 60^{ης} θέσης).

Γράφημα 6: Γραφική απεικόνιση της κατάταξης της Τουρκίας σύμφωνα με τον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού - TTDI

3.4.3 Κατάταξη της Βουλγαρίας σύμφωνα με τον δείκτη TTDI

Επικεντρώνοντας στα δεδομένα του Δείκτη TTDI που αφορούν την Βουλγαρία στην αναφορά του 2024 (World Economic Forum, 2024) προκύπτει ο επόμενος πίνακας, στον οποίο για λόγους σύγκρισης έχει προστεθεί και μια στήλη με τις χώρες που βρίσκονται στην κορυφή κάθε πυλώνα και κάθε διάστασης του Δείκτη TTDI:

Πίνακας 6: Δείκτης Τουριστικής Ανάπτυξης TTDI: Βουλγαρία

	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ (1-7)	ΧΩΡΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ
ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 2024	40	4,25	ΗΠΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Α: ΕΥΝΟΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</u>	37	5,40	ΕΛΒΕΤΙΑ
Επιχειρησιακό περιβάλλον	50	4,53	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Ασφάλεια και προστασία	57	5,73	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Υγεία και υγιεινή	6	6,43	ΑΥΣΤΡΙΑ
Ανθρώπινοι πόροι και αγορά εργασίας	35	4,59	ΕΛΒΕΤΙΑ
Ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)	41	5,70	ΔΑΝΙΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Β: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</u>	17	4,82	ΤΟΥΡΚΙΑ
Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού	60	4,52	ΤΖΑΜΑΪΚΑ
Ανεκτικότητα στον τουρισμό	25	4,73	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Ανταγωνιστικότητα τιμών	39	5,22	ΜΑΛΑΙΣΙΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Γ: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</u>	53	3,48	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Υποδομές αεροπορικών μεταφορών	59	3,53	ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ
Χερσαίες και λιμενικές υποδομές	57	3,54	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ
Τουριστικές υπηρεσίες και υποδομές	43	3,38	ΚΥΠΡΟΣ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Δ: ΠΟΡΟΙ</u>	57	2,25	ΚΙΝΑ
Φυσικοί πόροι	54	2,82	ΜΕΞΙΚΟ
Πολιτιστικοί πόροι	47	2,10	ΙΤΑΛΙΑ
Μη ψυχαγωγικοί πόροι	68	1,84	ΗΠΑ
<u>ΔΙΑΣΤΑΣΗ Ε: ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	22	4,5	ΚΕΝΥΑ
Περιβαλλοντική βιωσιμότητα	13	5,44	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις τουρισμού	34	4,8	ΜΠΟΤΣΟΥΑΝΑ
Βιωσιμότητα ζήτησης τουρισμού	89	3,27	ΚΑΜΕΡΟΥΝ

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον προηγούμενο πίνακα φαίνεται ότι η Βουλγαρία δεν καταλαμβάνει κάποια πρωτιά στην παγκόσμια κατάταξη, αλλά κατατάσσεται στην 40^η θέση από τις 119 συγκρινόμενες χώρες με βαθμολογία 4,25 και άρα βρίσκεται πάνω από την μέση του πίνακα ξεπερνώντας την διάμεσο τιμή που είναι το 3,96. Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι στον Δείκτη TTDI, η Βουλγαρία χαρακτηρίζεται ως χώρα «ανώτερου-μεσαίου εισοδήματος» (Upper-Middle-Income Economies), όπως δηλαδή και η Τουρκία.

Από τον πίνακα επίσης φαίνεται ότι οι Διαστάσεις του Δείκτη στις οποίες η Βουλγαρία πετυχαίνει υψηλότερη επιμέρους κατάταξη σε σχέση με την γενική κατάταξη του Δείκτη (40^η θέση), είναι στις «Πολιτικές Τουρισμού και Αναγκαίες Προϋποθέσεις» και στην οποία κατακτά την 17^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 4,82 στα 7,00. Επίσης, στην Διάσταση «Βιωσιμότητα Ταξιδιών και Τουρισμού» καταλαμβάνει την 22^η θέση με βαθμολογία 4,5 στα 7. Τέλος, στην Διάσταση «Ευνοϊκό Περιβάλλον» καταλαμβάνει την 37^η θέση με βαθμολογία 5,4 στα 7.

Στις υπόλοιπες Διαστάσεις του Δείκτη, κατατάσσεται χαμηλότερα από την 40^η θέση και συγκεκριμένα στην διάσταση «Υποδομές και Υπηρεσίες» κατατάσσεται στην 53^η θέση με βαθμολογία 3,48 στα 7 ενώ στην διάσταση «Πόροι» κατατάσσεται στην 57^η θέση με βαθμολογία 2,25 στα 7.

Εξετάζοντας τους πυλώνες του Δείκτη, προκύπτει ότι η Βουλγαρία βρίσκεται μέσα στην πρώτη δεκάδα της κατάταξης μόνο σε έναν από αυτούς. Συγκεκριμένα, πετυχαίνει τις καλύτερες επιδόσεις της στον:

- «Υγεία και Υγιεινή» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 6^η στον κόσμο με βαθμολογία 6,43 πίσω από την Αυστρία (1^η με βαθμολογία 7,00), την Γερμανία (2^η), την Τσεχία (3^η), το Βέλγιο (4^η) και τη Λιθουανία (5^η), ξεπερνώντας κατά δύο θέσεις την Ελλάδα (8^η) και κατά 54 θέσεις την Τουρκία (60^η).

Στους υπόλοιπους πυλώνες και θέτοντας ως όριο καλής επίδοσης την κατάταξη άνω της 21^{ης} θέσης (λόγω σύγκρισης με την Ελλάδα), η Βουλγαρία καταλαμβάνει τις εξής θέσεις:

- «Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 13^η στον κόσμο με βαθμολογία 5,44 και με το Λουξεμβούργο να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,17.

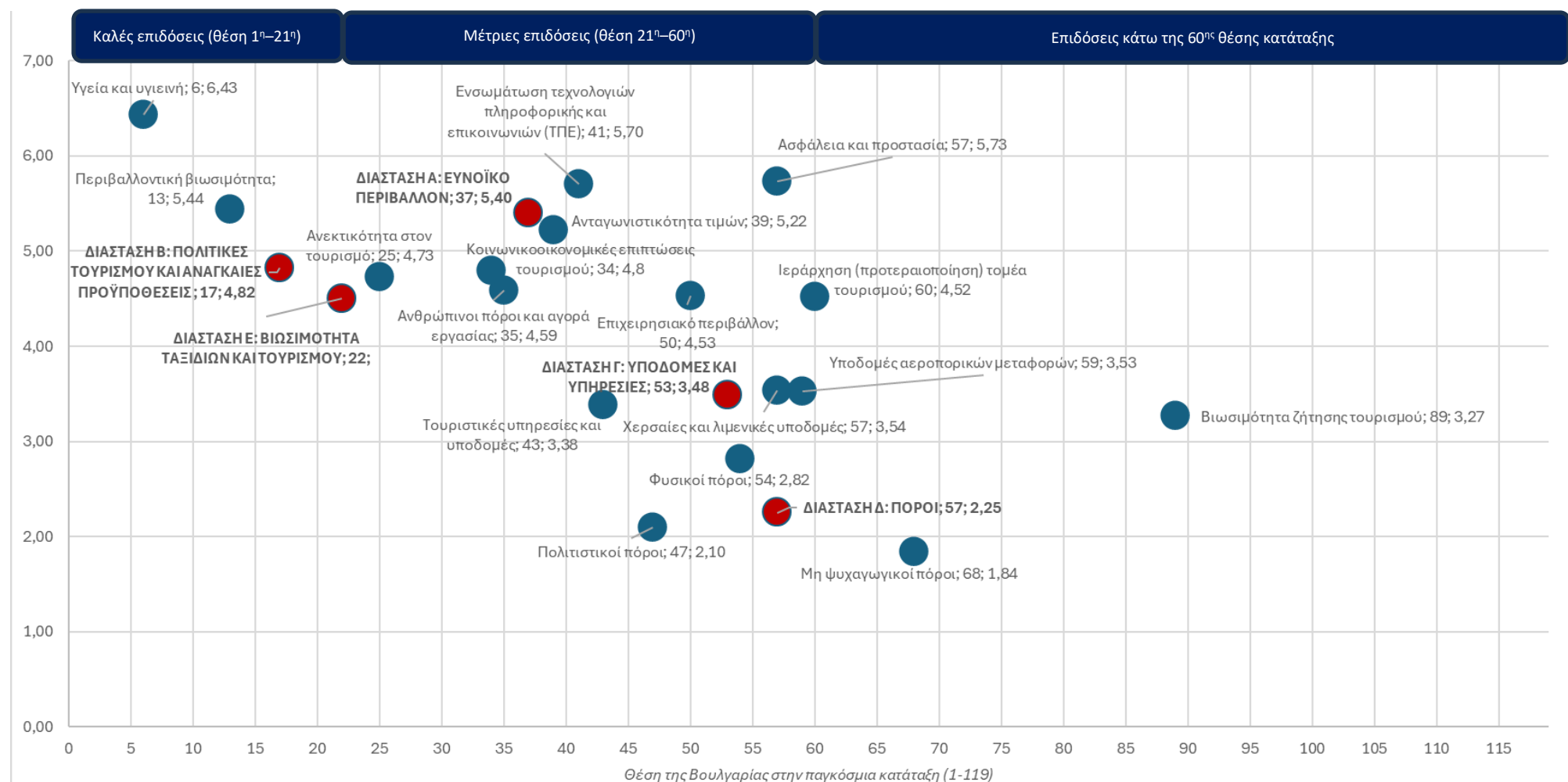
Τέλος, υπάρχει μια σειρά άλλων πυλώνων (15 τον αριθμό) στους οποίους η Βουλγαρία μπορεί να θεωρηθεί ότι καταγράφει «μέτριες επιδόσεις» εφόσον τεθεί σαν όριο η 21^η θέση. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι οι θέσεις κατάταξης είναι 119, μπορεί να θεωρηθεί ως «κακή επίδοση» οποιαδήποτε θέση κάτω της 60^{ης}, που βρίσκεται στην μέση του καταλόγου των χωρών.

Με βάση αυτόν τον συλλογισμό, οι χειρότερες επιδόσεις της Βουλγαρίας στην κατάταξη του Δείκτη TTDI καταγράφονται στους πυλώνες:

- «Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) Τομέα Τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 60^η στον κόσμο με βαθμολογία 4,52 και με την Τζαμάικα να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,17.
- «Μη Ψυχαγωγικοί Πόροι» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 68^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 1,84 και με τις ΗΠΑ να βρίσκονται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 6,63.
- «Βιωσιμότητα Ζήτησης Τουρισμού» στον οποίο πυλώνα κατατάσσεται 89^η θέση στον κόσμο με βαθμολογία 3,27 και με το Καμερούν να βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με βαθμολογία 5,10.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η Βουλγαρία καταγράφει πολύ καλές επιδόσεις (θέση άνω της 21^{ης}) σε τουλάχιστον 2 πυλώνες από τους 17 του Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού TTDI. Σε άλλους 12 πυλώνες καταγράφει μέτριες επιδόσεις (κάτω της 21^{ης} και άνω της 60^{ης} θέσης), ενώ σε 3 πυλώνες οι επιδόσεις της θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν κακές (κάτω της 60^{ης} θέσης).

Γράφημα 7: Γραφική απεικόνιση της κατάταξης της Βουλγαρίας σύμφωνα με τον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού - TTDI

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

4.1 Γενικά

Μέσα από την ανάλυση του προηγούμενου κεφαλαίου 3, προέκυψε ότι η Ελλάδα καταλαμβάνει μια σχετικά υψηλή θέση στην παγκόσμια κατάταξη ανταγωνιστικότητας τουρισμού, λαμβάνοντας υπόψη ότι πιο πάνω από αυτή βρίσκονται μόνο ανεπτυγμένες χώρες με προηγμένες οικονομίες όπως οι ΗΠΑ, Ισπανία, Ιαπωνία, Γαλλία, Αυστραλία, Γερμανία, Βρετανία, Κίνα, Ιταλία, Ελβετία κ.α. Η μόνη χώρα που θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι έχει παρόμοιες δυνατότητες και μέγεθος με την Ελλάδα και που βρίσκεται ψηλότερα στην κατάταξη, είναι η Πορτογαλία (12^η θέση έναντι 21^{ης} της Ελλάδας), με βαθμολογία 4,78 (έναντι 4,52 της Ελλάδας).

Με λίγα λόγια, το παράδειγμα της Πορτογαλίας αναφέρεται για να υπογραμμιστεί ότι υπάρχουν τα περιθώρια για την Ελλάδα προκειμένου να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού της και να ανέβει ακόμα ψηλότερα στην κατάταξη του Δείκτη TTDI.

4.2 Τα πλεονεκτήματα του Ελληνικού Τουρισμού

Με μια προσεκτική ανάγνωση του Δείκτη TTDI, φαίνεται ότι ο ελληνικός τουρισμός εμφανίζεται ιδιαίτερα ανταγωνιστικός στην Διάσταση «Υποδομές και Υπηρεσίες» μιας και καταλαμβάνει την 7^η θέση στον κόσμο.

Ειδικά όμως στον πυλώνα «Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές» εμφανίζεται να πρωταγωνιστεί κατατασσόμενος στην 4^η θέση παγκοσμίως. Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι τέσσερις παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 7: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές	5,95
Δωμάτια ξενοδοχείου, ανά 100 άτομα	7,00
Αριθμός καταχωρήσεων βραχυχρόνιας μίσθωσης, ανά 10.000 άτομα	7,00
Παραγωγικότητα της εργασίας σε ξενοδοχεία και εστιατόρια	6,54
Ένταση επένδυσης τουριστικού κεφαλαίου, US\$ ανά εργαζόμενο	3,27

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται εμφανές ότι η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη επάρκεια σε κλίνες και δωμάτια ξενοδοχείου, με αποτέλεσμα να βαθμολογείται με το μέγιστο, δηλαδή 7, καταλαμβάνοντας την 1^η θέση παγκοσμίως (την μοιράζεται και με άλλες χώρες).

Επιπρόσθετα, διαθέτει και μεγάλο αριθμό διαθέσιμων κλινών μέσω βραχυχρόνιας μίσθωσης, οπότε και σε αυτό τον παράγοντα βαθμολογείται με το μέγιστο, δηλαδή 7 καταλαμβάνοντας την 1^η θέση παγκοσμίως (την μοιράζεται και με άλλες χώρες).

Αναφορικά με την παραγωγικότητα της εργασίας στις Ελληνικές τουριστικές επιχειρήσεις, η βαθμολογία είναι πολύ υψηλή (6,54 και 5^η θέση παγκοσμίως) και εκφράζει το αποτέλεσμα του συστήματος σε σχέση με το ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο στην Ελλάδα αναμφίβολα είναι υψηλής εξειδίκευσης λόγω και της πολυετούς παράδοσης που έχει η χώρα στις τουριστικές υπηρεσίες. Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι από μόνη της η ανθρώπινη προσπάθεια δεν είναι αρκετή για την υψηλή βαθμολογία, αλλά απαιτούνται και άλλοι παράγοντες όπως η οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων, η διαθέσιμη τεχνολογία, ο διαθέσιμος εξοπλισμός καθώς και η εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού.

Στον παράγοντα «ένταση επένδυσης τουριστικού κεφαλαίου» η Ελλάδα δεν βαθμολογείται με ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό (3,27 και 56^η θέση παγκοσμίως) λόγω κυρίως της φύσεως των τουριστικών επιχειρήσεων οι οποίες στην Ελλάδα, που αποτελεί έναν ώριμο τουριστικό προορισμό, απαιτούν σημαντικά ποσά για την δημιουργία, την ανάπτυξη και την διατήρησή τους. Το κόστος κατασκευής ή αγοράς κτιρίων σε προνομιακές θέσεις, της αγοράς εξοπλισμού και τεχνολογίας αλλά και οι

διαρκείς προσπάθειες εκσυγχρονισμού που περιλαμβάνουν τεχνολογικό εξοπλισμό, ψηφιακές λύσεις και ενέργειες εξωστρέφειας, είναι αναπόφευκτα ιδιαίτερα σημαντικό.

Στον πυλώνα «Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών» η Ελλάδα εμφανίζεται επίσης να πρωταγωνιστεί κατατασσόμενη στην 7^η θέση παγκοσμίως. Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι τέσσερις παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 8: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών	5,52
Αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών αεροπορικών μεταφορών	5,52
Διαθέσιμες θέσεις (καθίσματα) ανά χιλιόμετρο ανά εβδομάδα	Μη διαθέσιμο
Αριθμός αεροπορικών εταιρειών που εκτελούν πτήσεις	Μη διαθέσιμο
Βαθμολογία συνδεσιμότητας αεροδρομίων	5,26

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται εμφανές ότι η Ελλάδα προσφέρει πολύ ικανοποιητικές υπηρεσίες αερομεταφορών βαθμολογούμενη με 5,52 (14^η θέση παγκοσμίως). Στην σημαντική αυτή διάκριση συμβάλει το εκτεταμένο δίκτυο αεροδρομίων, που αποτελείται από 21 διεθνή αεροδρόμια και 18 εθνικά, αθροίζοντας συνολικά 39 αεροδρόμια, με στρατηγική σημασία για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και τις παρεχόμενες τουριστικές της υπηρεσίες. Αυτές οι υποδομές είναι ζωτικής σημασίας για τη σύνδεση της ηπειρωτικής Ελλάδας με τα πολυάριθμα νησιά της και με τον υπόλοιπο κόσμο, την ενίσχυση της εφοδιαστικής αλυσίδας και τη διασφάλιση της κινητικότητας πολιτών και αγαθών.

Δεσπόζουσα θέση στο δίκτυο των αερομεταφορών έχει το διεθνές αεροδρόμιο της Αθήνας «Ελευθέριος Βενιζέλος», το οποίο αποτελεί βασικό κόμβο για τον τουρισμό στην Ελλάδα, κατέγραψε 268.300 πτήσεις και κατέλαβε την όγδοη θέση σε αριθμό πτήσεων ανάμεσα στα αεροδρόμια της Ευρώπης για το 2024. Επιπρόσθετα, το αεροδρόμιο της Αθήνας κατέκτησε την πρώτη θέση σε αριθμό πτήσεων charter στην Ευρώπη. Όσον αφορά την επιβατική κίνηση, το αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος εξυπηρέτησε συνολικά 31,85 εκ. επιβάτες για το 2024 (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 2025).

Στον πυλώνα «Υγεία και Υγιεινή» η Ελλάδα κατατάσσεται στην 8^η θέση παγκοσμίως. Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι πέντε παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 9: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Υγεία και Υγιεινή»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές	6,34
Αριθμός ιατρών, ανά 100 άτομα	7,00
Χρήση βασικών εγκαταστάσεων υγιεινής, ποσοστό επί του πληθυσμού	7,00
Χρήση νερού ανθρώπινης κατανάλωσης, ποσοστό επί του πληθυσμού	7,00
Πυκνότητα νοσοκομειακών κλινών ανά 10.000 άτομα	4,50
Συχνότητα εμφάνισης μεταδοτικών ασθενειών ανά 100.000	6,87

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται εμφανές ότι η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη επάρκεια σε γιατρούς, με αποτέλεσμα να βαθμολογείται με το μέγιστο, δηλαδή 7 (2^η θέση παγκοσμίως).

Επιπρόσθετα, καλύπτει πλήρως τις βασικές ανάγκες σε εγκαταστάσεις υγιεινής (π.χ. αποχετεύσεις) οπότε και σε αυτό τον παράγοντα βαθμολογείται με το μέγιστο, δηλαδή 7 καταλαμβάνοντας την 1^η θέση παγκοσμίως (την μοιράζεται και με άλλες χώρες).

Υπάρχει πρόσβαση, για το σύνολο του πληθυσμού, σε νερό κατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση οπότε η βαθμολογία είναι η υψηλότερη δυνατή, δηλαδή 7 καταλαμβάνοντας την 1^η θέση παγκοσμίως (την μοιράζεται και με άλλες χώρες).

Στον παράγοντα «πυκνότητα νοσοκομειακών κλινών» η Ελλάδα βαθμολογείται με σχετικά υψηλό βαθμό: 4,50 καταλαμβάνοντας την 32^η θέση παγκοσμίως.

Τέλος, στον παράγοντα «συχνότητα εμφάνισης μεταδοτικών ασθενειών» η βαθμολογία πλησιάζει το άριστα και είναι 6,87 καταλαμβάνοντας την 17^η θέση παγκοσμίως.

Στον πυλώνα «Ανεκτικότητα στον Τουρισμό» η Ελλάδα κατατάσσεται στην 20^η θέση παγκοσμίως. Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι τέσσερις παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 10: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Ανεκτικότητα στον Τουρισμό»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Ανεκτικότητα στον Τουρισμό	4,80
Έκδοση βίζας	2,41
Αριθμός συμφωνιών παροχής αεροπορικών υπηρεσιών	4,96
Δείκτης φήμης φιλοξενίας Travelsat	5,91
Βαθμολογία κινητικότητας διαβατηρίου (Passport mobility score)	5,92

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται εμφανές ότι η έκδοση βίζας δεν αποτελεί μια εύκολη διαδικασία για του πολίτες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η βαθμολογία 2,41 στα 7, κρίνεται ως χαμηλή και γι' αυτό άλλωστε κατατάσσεται στην 95^η θέση σε αυτόν τον παράγοντα.

Αντίθετα, στον αριθμό συμφωνιών παροχής αεροπορικών υπηρεσιών, η Ελλάδα κατακτά υψηλή βαθμολογία (4,96 στα 7 και καταλαμβάνει την 23^η θέση). Μέσω των συμφωνιών παροχής αεροπορικών υπηρεσιών δημιουργείται ένας περίπλοκος ιστός αλληλοσυνδεδεμένων διμερών ή και πολυμερών συμφωνιών που διέπουν τα διεθνή αεροπορικά ταξίδια. Έτσι, η Ελλάδα διευρύνει την πρόσβαση στους ταξιδιώτες σε όσο το δυνατόν περισσότερες αεροπορικές εταιρείες που αυξάνουν τα δρομολόγια από και προς την χώρα.

Αναφορικά με τον παράγοντα «Δείκτης φήμης φιλοξενίας Travelsat» η Ελλάδα παίρνει πολύ υψηλό βαθμό (5,91 στα 7 και καταλαμβάνει την 26^η θέση). Ο συγκεκριμένος δείκτης είναι περισσότερο μια μεθοδολογία και μια σειρά εργαλείων που αναπτύχθηκε από την TCI Research (TCI Research, 2019) για τη μέτρηση και την ανάλυση της φήμης του προορισμού με βάση διαδικτυακές συνομιλίες και κριτικές ταξιδιωτών,

ιδιαίτερα στον τομέα του τουρισμού. Ειδικά για την Ελλάδα, ο δείκτης Travelsat χρησιμοποιείται από το Ινστιτούτο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) για την αξιολόγηση του “brand” Ελλάδα βάσει της εμπειρίας των τουριστών (ΙΝΣΕΤΕ, 2018).

Τέλος, στον παράγοντα Βαθμολογία κινητικότητας διαβατηρίου (Passport mobility score), η Ελλάδα επίσης παίρνει υψηλή βαθμολογία (5,92 στα 7). Η βαθμολογία κινητικότητας διαβατηρίου αφορά τον συνολικό αριθμό των χωρών που μπορούν εύκολα να προσπελαστούν με ένα δεδομένο διαβατήριο. Το ελληνικό διαβατήριο είναι ένα ισχυρό ταξιδιωτικό έγγραφο και κατατάσσεται σταθερά μεταξύ των κορυφαίων διαβατηρίων σε παγκόσμιο επίπεδο (15^η θέση το 2019, 19^η θέση το 2021, 23^η θέση το 2024).

Στον πυλώνα «Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού» η Ελλάδα κατατάσσεται στην 21^η θέση παγκοσμίως. Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι τέσσερις παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 11: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Ιεράρχηση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού	5,43
Δημόσιες δαπάνες για τον Τουρισμό	5,89
Πληρότητα ετήσιων δεδομένων Τουρισμού	5,75
Έγκαιρη παροχή μηνιαίων και τριμηνιαίων δεδομένων για τον Τουρισμό	7,00
Αξιολόγηση στρατηγικής επωνυμίας (Brand) χώρας	4,02

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται εμφανές ότι η χώρα, αναγνωρίζοντας την συνεισφορά του τουρισμού στην εθνική οικονομία, κατευθύνει υψηλό ποσοστό των δημοσίων δαπανών της προς τον Τουριστικό Τομέα και γι’ αυτό βαθμολογείται με υψηλή βαθμολογία (5,89 στα 7) και καταλαμβάνει την 15^η παγκοσμίως στον παράγοντα αυτό.

Φαίνεται ακόμα να ασχολείται σοβαρά με την συγκέντρωση και επεξεργασία δεδομένων του Τουρισμού σε ετήσια βάση και γι’ αυτό βαθμολογείται με υψηλή βαθμολογία (5,75 στα 7) και καταλαμβάνει την 14^η παγκοσμίως στον παράγοντα αυτό.

Ακόμα καλύτερες επιδόσεις καταγράφει στην συγκέντρωση, επεξεργασία και παροχή δεδομένων του Τουρισμού σε μηνιαία και τριμηνιαία βάση και γι' αυτό βαθμολογείται με άριστη βαθμολογία (7 στα 7) και καταλαμβάνει την 1^η παγκοσμίως στον παράγοντα αυτό.

Αντιθέτως, στον παράγοντα «Στρατηγική επωνυμίας (brand) χώρας» δεν καταγράφει καλές επιδόσεις και γι' αυτό βαθμολογείται με μέτρια βαθμολογία (4,02 στα 7) και καταλαμβάνει την 79^η θέση παγκοσμίως στον παράγοντα αυτό.

Ειδική αναφορά θα γίνει σχετικά με τον πυλώνα «Πολιτιστικοί Πόροι» διότι η κατάταξη της Ελλάδας στην 24^η θέση παγκοσμίως, δεν κρίνεται αρκετά ικανοποιητική σε σχέση με την πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά της χώρας.

Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι πέντε παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 12: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Πολιτιστικοί Πόροι»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Πολιτιστικοί Πόροι	3,01
Αριθμός πολιτιστικών μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς	4,60
Αριθμός προφορικών και άυλων πολιτιστικών εκφράσεων	5,00
Αριθμός μεγάλων αθλητικών σταδίων	2,20
Πολιτιστικός και ψυχαγωγικός τουρισμός με χρήση ψηφιακής τεχνολογίας	3,38
Αριθμός πόλεων στο «δίκτυο δημιουργικών πόλεων» της UNESCO	1,67

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Σύμφωνα με τον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO (UNESCO, 2024), υπάρχουν 952 πολιτιστικά μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, ανάμεσα σε ένα σύνολο 1.248 μνημείων παγκοσμίως. Τα μνημεία αυτά χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες που περιλαμβάνουν:

- Πολιτιστικά Μνημεία. Περιλαμβάνονται μνημεία με ιδιαίτερη πολιτιστική ή ιστορική σημασία, όπως αρχαιολογικοί χώροι, μνημειακά συγκροτήματα, πόλεις και τοπία. Χαρακτηριστικότερο μνημείο είναι η Ακρόπολη των Αθηνών ή το μαντείο των Δελφών κ.ο.κ.

- Φυσικά Μνημεία. Περιλαμβάνονται μνημεία με εξαιρετική φυσική ομορφιά ή περιβαλλοντική αξία.
- Μικτά Μνημεία. Περιλαμβάνονται μνημεία που συνδυάζουν τόσο πολιτιστικά όσο και φυσικά χαρακτηριστικά, όπως είναι το όρος Άθως και τα Μετέωρα.

Στον κατάλογο της UNESCO περιλαμβάνονται το 2025 μόλις 20 ελληνικά μνημεία, με την Τουρκία να έχει εντάξει 22 μνημεία και την Βουλγαρία 10 μνημεία.

Αναφορικά με τον Δείκτη TDDI, η Ελλάδα το 2024 είχε εντάξει στον κατάλογο της UNESCO 17 μνημεία και κατατάχθηκε στην 12^η θέση με βαθμολογία . Είναι σαφές ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια περεταίρω ανόδου στην κατάταξη, εφόσον ετοιμαστούν περισσότεροι φάκελοι μνημείων προς ένταξη στην UNESCO.

Η UNESCO μεταξύ άλλων φροντίζει για την διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και μεταξύ άλλων έχει σαν σκοπό την προστασία προφορικών παραδόσεων τελετουργιών, παραδοσιακή χειροτεχνία και άλλα. Στον σχετικό κατάλογο «άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς» της UNESCO (UNESCO, 2024), η Ελλάδα έχει εντάξει 11 πεδία όπως για παράδειγμα την «Μεσογειακή Δίαιτα», την «τενχογνωσία συλλογής μαστίχας στην Χίο» κ.α. Αναφορικά με τον Δείκτη TDDI, η Ελλάδα το 2024 είχε εντάξει στον σχετικό κατάλογο της UNESCO 10 πεδία και κατατάχθηκε στην 26^η θέση με βαθμολογία 5 στα 7. Είναι σαφές ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια περεταίρω ανόδου στην κατάταξη, εφόσον ετοιμαστούν περισσότεροι φάκελοι πεδίων προς ένταξη στην UNESCO.

Στον τομέα του αθλητισμού και το πλήθος των μεγάλων αθλητικών σταδίων, η χώρα φαίνεται να υστερεί αφού λαμβάνει βαθμολογία μόλις 2,20 και κατατάσσεται στην 34^η θέση με μόλις 6 μεγάλα στάδια το 2024.

Ο παράγοντας «Πολιτιστικός και ψυχαγωγικός τουρισμός με χρήση ψηφιακής τεχνολογίας» αναφέρεται στις δυνατότητες που προσφέρει ένας τουριστικός προορισμός για ψηφιακή περιήγηση στα πολιτιστικά μνημεία ή χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ώστε ο επισκέπτης να μπορεί να τα επισκεφθεί πριν την φυσική του παρουσία στην χώρα, ή ακόμα και κατά την διάρκεια της διαμονής του στην χώρα, ώστε να μειωθεί ο συνωστισμός στα πολυσύχναστα πολιτιστικά ή ιστορικά μνημεία, μουσεία κ.λ.π. Η Ελλάδα βαθμολογείται με σχετικά χαμηλό βαθμό (3,38 στα 7) αλλά κατατάσσεται αρκετά ψηλά, κατακτώντας την 15^η θέση.

Τέλος, ένας ακόμα παράγοντας του Δείκτη TDDI αναφέρεται σε κατάλογο της UNESCO και συγκεκριμένα στο Δίκτυο Δημιουργικών Πόλεων (UNESCO, 2024) που σκοπό έχει προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των πόλεων ανά τον κόσμο οι οποίες αναγνωρίζουν τη δημιουργικότητα σαν σημαντικό παράγοντα στην αστική τους ανάπτυξη. Η Ελλάδα συμμετέχει μόλις με δύο πόλεις: Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο και γι' αυτό βαθμολογείται με 1 στα 7 και κατατάσσεται στην 48^η θέση.

4.3 Τα μειονεκτήματα του Ελληνικού Τουρισμού

Στον πυλώνα «Βιωσιμότητα ζήτησης τουρισμού» η Ελλάδα κατατάσσεται πολύ χαμηλά στην παγκόσμια κατάταξη (107^η θέση παγκοσμίως στις 119). Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι πέντε παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 13: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Βιωσιμότητα ζήτησης τουρισμού»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Βιωσιμότητα Ζήτησης Τουρισμού	3,00
Διάρκεια παραμονής τουριστών	3,20
Εποχικότητα των διεθνών αφίξεων	1,74
Συγκέντρωση ενδιαφέροντος σε πολιτιστικά αξιοθέατα	2,31
Συγκέντρωση ενδιαφέροντος σε αξιοθέατα της φύσης	3,42
Γεωγραφική Διασπορά του Τουρισμού	4,18

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Φαίνεται ότι η διάρκεια διαμονής των τουριστών στην χώρα δεν κρίνεται ιδιαίτερα ικανοποιητική, αφού η Ελλάδα βαθμολογείται με 3,20 στα 7 και κατατάσσεται στην 64^η θέση παγκοσμίως. Συγκεκριμένα, για το 2024 η μέση διαμονή των τουριστών ήταν 4,77 ημέρες με τις γειτονικές χώρες Βουλγαρία (4,13 ημέρες) και την Τουρκία (3,20 ημέρες) να τα πηγαίνουν ακόμα χειρότερα.

Επιπρόσθετα, η εποχικότητα φαίνεται ότι αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για τον ελληνικό τουρισμό, αφού η Ελλάδα βαθμολογείται με 1,74 στα 7 και κατατάσσεται στην 112^η θέση παγκοσμίως. Συγκεκριμένα, για το 2024 δέχτηκε το 61,8% του συνολικού όγκου επισκεπτών, μαζεμένους κατά την «υψηλή περίοδο» (high season).

Οι δύο γειτονικές χώρες Βουλγαρία (45,6%) και Τουρκία (44,6%) φαίνεται να τα πηγαίνουν σαφώς καλύτερα στον τομέα αυτό.

Η συγκέντρωση ενδιαφέροντος των τουριστών σε πολιτιστικά αξιοθέατα είναι μέτρια αφού η Ελλάδα βαθμολογείται με 2,31 στα 7 και κατατάσσεται στην 82^η θέση παγκοσμίως. Συγκεκριμένα, για το 2024 το 68,67% των επισκεπτών ενδιαφέρθηκαν για τα πολιτιστικά αξιοθέατα της χώρας. Οι δύο γειτονικές χώρες Βουλγαρία (69%) και Τουρκία (68,8%) φαίνεται να πετυχαίνουν παρόμοιες επιδόσεις.

Η συγκέντρωση ενδιαφέροντος των τουριστών σε φυσικά αξιοθέατα είναι επίσης μέτρια αφού η Ελλάδα βαθμολογείται με 3,34 στα 7 και κατατάσσεται στην 50^η θέση παγκοσμίως. Συγκεκριμένα, για το 2024 το 48,76% των επισκεπτών ενδιαφέρθηκαν για τα φυσικά αξιοθέατα της χώρας. Οι δύο γειτονικές χώρες Βουλγαρία (53,93%) και Τουρκία (49,65%) φαίνεται να πετυχαίνουν λίγο χειρότερες επιδόσεις.

Τέλος, στον παράγοντα «γεωγραφική διασπορά τουρισμού» η βαθμολογία είναι καλή (4,18 στα 7) καταλαμβάνοντας την 40^η θέση παγκοσμίως, γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στα νησιά και τις πολλές επιλογές προορισμών που προσφέρουν. Οι δύο γειτονικές χώρες Βουλγαρία (3,51 στα 7) και Τουρκία (2,92 στα 7) φαίνεται να πετυχαίνουν αρκετά χειρότερες επιδόσεις.

Αντίστοιχα, σημαντικό μειονέκτημα διαφαίνεται και από την εξέταση του πυλώνα «Ανταγωνιστικότητα Τιμών» στον οποίο η Ελλάδα κατατάσσεται πολύ χαμηλά στην παγκόσμια κατάταξη (104^η θέση παγκοσμίως στις 119). Στον επόμενο πίνακα φαίνονται οι τέσσερις παράγοντες που ερευνώνται για τον υπολογισμό του πυλώνα:

Πίνακας 14: Παράγοντες υπολογισμού του πυλώνα «Ανταγωνιστικότητα Τιμών»

Πυλώνας	Βαθμολογία (1-7)
Ανταγωνιστικότητα τιμών	3,16
Δείκτης τιμών ξενοδοχείου	2,86
Ισοτιμία αγοραστικής δύναμης	4,81
Επίπεδα τιμών καυσίμου	1,42
Δείκτης τιμών βραχυχρόνιας μίσθωσης	3,57

Πηγή: (World Economic Forum, 2024)

Φαίνεται ότι ο δείκτης τιμών ξενοδοχείου δεν κρίνεται ικανοποιητικός, αφού η Ελλάδα βαθμολογείται με 2,86 στα 7 και κατατάσσεται στην 101^η θέση παγκοσμίως (μέση τιμή

ανά δωμάτιο 157,25\$). Συγκεκριμένα, για το 2024 οι γειτονικές χώρες Βουλγαρία (88,38\$ ανά δωμάτιο και 28^η θέση) και Τουρκία (115,07\$ ανά δωμάτιο και 61^η θέση) διέθεταν χαμηλότερες τιμές στα ξενοδοχεία τους από ότι η Ελλάδα.

Ο παράγοντας «ισοτιμία αγοραστικής δύναμης» βοηθά τους τουρίστες να κατανοήσουν το πραγματικό κόστος των ταξιδιών συγκρίνοντας τις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών σε διάφορες χώρες. Όσο χαμηλότερη είναι η ισοτιμία, τόσο μεγαλύτερη αξία αποκτούν τα χρήματα του τουρίστα-καταναλωτή. Για την Ελλάδα η ισοτιμία το 2024 ήταν 0,56 και η χώρα βαθμολογήθηκε με 4,81 στα 7 στον παράγοντα αυτό καταλαμβάνοντας την 82^η θέση. Οι δύο γειτονικές χώρες Βουλγαρία και Τουρκία έχουν ακόμα χαμηλότερες ισοτιμίες (0,41 η Βουλγαρία και 0,28 η Τουρκία) οπότε πλεονεκτούν στον τομέα αυτό.

Ο παράγοντας «επίπεδα τιμών καυσίμου» δείχνει πόσο ακριβά ή φθηνά είναι τα καύσιμα σε μια χώρα. Για την Ελλάδα η τιμή ανά λίτρο το 2024 ήταν 2,06\$ και η χώρα βαθμολογήθηκε με 1,42 στα 7 στον παράγοντα αυτό καταλαμβάνοντας την 114^η θέση (από τις 119). Οι δύο γειτονικές χώρες Βουλγαρία και Τουρκία έχουν σαφώς χαμηλότερες τιμές (1,46\$ η Βουλγαρία και 1,11\$ η Τουρκία) οπότε πλεονεκτούν και στον τομέα αυτό.

Τέλος, ο παράγοντας «δείκτης τιμών βραχυχρόνιας μίσθωσης» επίσης δεν κρίνεται ικανοποιητικός, αφού η Ελλάδα βαθμολογείται με 3,57 στα 7 και κατατάσσεται στην 101^η θέση παγκοσμίως (μέση τιμή ανά δωμάτιο 173,7\$). Συγκεκριμένα, για το 2024 οι γειτονικές χώρες Βουλγαρία (70,6\$ ανά δωμάτιο και 28^η θέση) και Τουρκία (106,2\$ ανά δωμάτιο και 67^η θέση) διέθεταν χαμηλότερες τιμές και στην βραχυχρόνια μίσθωση από ότι η Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μεγαλύτερη δυσκολία είναι ότι η ανταγωνιστικότητα ενός τουριστικού προορισμού δεν είναι εύκολο να μετρηθεί άμεσα και γι' αυτό χρησιμοποιούνται δείκτες για τον σκοπό αυτό. Μεγάλο πρόβλημα των δεικτών αποτελεί η συγκέντρωση δεδομένων για τόσους πολλούς παράγοντες που απαιτείται να παρακολουθούνται, διαδικασία κοστοβόρα και χρονοβόρα.

Ο δημοφιλέστερος δείκτης ανταγωνιστικότητας του τουρισμού είναι ο TTDI (Travel & Tourism Development Index). Πρόκειται για έναν αρκετά περίπλοκο δείκτη που σκοπός του είναι η υποβοήθηση των χωρών στην χάραξη στρατηγικών που θα εξασφαλίζουν ετοιμότητα σε αντιξοότητες που θα προκύψουν στο μέλλον και οι οποίες μπορεί να επιφέρουν μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

Συγκρίνοντας τις τρεις γειτονικές χώρες Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία, προκύπτει αρχικά από τον δείκτη τουριστικής έντασης ότι η Ελλάδα δέχεται 3,5 φορές τον πληθυσμό της σε αφίξεις τουριστών και κατατάσσεται ως μια χώρα όπου ο τουρισμός αποτελεί πολύ σημαντικό τομέα ανάπτυξης, αλλά ταυτόχρονα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προκαλεί και σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (π.χ. εξάντληση φυσικών πόρων). Η Βουλγαρία κατατάσσεται ως μια χώρα όπου καταγράφεται σημαντική τουριστική ανάπτυξη αφού δέχεται 1,3 φορές τον πληθυσμό της, αλλά ο τουρισμός δεν αποτελεί τον κύριο τομέα ανάπτυξης. Η Τουρκία τέλος, παρά τους πολύ υψηλούς αριθμούς αφίξεων (άνω των 60 εκ.) φαίνεται να έχει σημαντικά περιθώρια περαιτέρω τουριστικής ανάπτυξης και ο τουρισμός ακόμα δεν αποτελεί τον κύριο τομέα ανάπτυξης.

Αναφορικά με την κατάταξη των τριών συγκρινόμενων χωρών, η Ελλάδα θεωρείται ότι έχει αναπτύξει τον πιο ανταγωνιστικό τουριστικό τομέα, αφού καταλαμβάνει την 21^η θέση έναντι της 29^{ης} θέσης της Τουρκίας και της 40^{ης} της Βουλγαρίας.

Τα δυνατά στοιχεία στην ανταγωνιστικότητα του τουρισμού για την κάθε μία από τις τρεις χώρες είναι:

- Η Ελλάδα ως πιο «ώριμος» τουριστικός προορισμός έχει αναπτύξει εξαιρετικές «Τουριστικές Υπηρεσίες και Υποδομές» και σημαντικές «Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών» προκειμένου να καλύψει το εκτεταμένο δίκτυο νησιών που

βρίσκονται στην επικράτειά της. Τέλος, η Ελλάδα παίρνει πολύ υψηλό βαθμό στην «Υγεία και Υγιεινή» για το σύνολο του πληθυσμού της.

- Η Τουρκία ξεχωρίζει αναφορικά με την «Ιεράρχιση (προτεραιοποίηση) τομέα τουρισμού» καθώς και τις «Υποδομές Αεροπορικών Μεταφορών».
- Η Βουλγαρία τέλος πετυχαίνει πολύ καλές επιδόσεις στον τομέα της «Υγείας και Υγιεινής»

Ειδικότερα η Ελλάδα, διαθέτει μεγάλη επάρκεια σε κλίνες και δωμάτια ξενοδοχείου, όπως και πολλές κλίνες βραχυχρόνιας μίσθωσης, ενώ ταυτόχρονα διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης στον τομέα υπηρεσιών τουρισμού.

Διαθέτει επίσης ένα εκτεταμένο δίκτυο αεροδρομίων, με στρατηγική σημασία για τις παρεχόμενες τουριστικές της υπηρεσίες. Αυτές οι υποδομές είναι ζωτικής σημασίας για τη σύνδεση της ηπειρωτικής Ελλάδας με τα πολυάριθμα νησιά της και με τον υπόλοιπο κόσμο, την ενίσχυση της εφοδιαστικής αλυσίδας και τη διασφάλιση της κινητικότητας πολιτών και αγαθών. Δεσπόζουσα θέση στο δίκτυο των αερομεταφορών έχει το διεθνές αεροδρόμιο της Αθήνας «Ελευθέριος Βενιζέλος», το οποίο αποτελεί βασικό κόμβο για τον τουρισμό στην Ελλάδα, και εξυπηρετεί πάνω από 30 εκ. επιβάτες κάθε χρόνο.

Επιπλέον, η Ελλάδα είναι ένας τουριστικός προορισμός που διαθέτει μεγάλο αριθμό γιατρών και το σύνολο του πληθυσμού της έχει πρόσβαση σε βασικές εγκαταστάσεις υγιεινής καθώς και σε νερό ασφαλές για ανθρώπινη κατανάλωση. Εάν χρειαστεί, παρέχονται ικανοποιητικές υπηρεσίες νοσοκομειακής περίθαλψης, με τις μεταδοτικές ασθένειες να αποτελούν σπάνιο φαινόμενο.

Η Ελλάδα επίσης με βάση διαδικτυακές συνομιλίες και κριτικές ταξιδιωτών για τη μέτρηση και την ανάλυση της φήμης του προορισμού, καταγράφει πολύ αξιόλογες επιδόσεις, πράγμα που δεν συμβαίνει στις «Στρατηγικές επωνυμίας (brand) χώρας».

Ακόμα, φαίνεται να ασχολείται σοβαρά με την συγκέντρωση και επεξεργασία δεδομένων του Τουρισμού όπως και στην συγκέντρωση, επεξεργασία και παροχή δεδομένων σε μηνιαία και τριμηνιαία βάση.

Τέλος, το ελληνικό διαβατήριο είναι ένα ισχυρό ταξιδιωτικό έγγραφο και κατατάσσεται σταθερά μεταξύ των κορυφαίων διαβατηρίων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης στην κατάταξη της σχετικά με τους πολιτιστικούς πόρους μια και είναι αναγκαία η ένταξη περισσότερων μνημείων στους διάφορους καταλόγους της UNESCO, οι οποίοι απαιτούν ειδική επιστημονική δουλειά και συμπλήρωση / προετοιμασία φακέλων.

Αναφορικά με τα μειονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού, η Ελλάδα είναι ένας τουριστικός προορισμός που εξαιτίας της μεγάλης γεωγραφικής διασποράς των προορισμών, διατηρεί το ενδιαφέρον των τουριστών λόγω ποικιλίας και καταφέρνει επαρκώς να συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των επισκεπτών στα πολιτιστικά και φυσικά αξιοθέατα, αλλά μαστίζεται από το πρόβλημα της έντονης εποχικότητας με τον μεγαλύτερο όγκο τουριστών να θέλει να την επισκέπτεται μόνο κατά την διάρκεια της υψηλής τουριστικής περιόδου.

Ακόμα, η Ελλάδα είναι ένας τουριστικός προορισμός που σίγουρα δεν μπορεί να θεωρηθεί «φθηνός» όσον αφορά τη διανυκτέρευση αφού οι τιμές διαμονής στα ξενοδοχεία αλλά και στην βραχυχρόνια μίσθωση είναι αρκετά ψηλές. Υψηλές μπορούν να θεωρηθούν και οι τιμές των καυσίμων που επηρεάζουν κυρίως τις μεταφορές, τα ενοικιαζόμενα οχήματα, τις εκδρομές κ.λ.π. Συνολικά από τον πυλώνα «Ανταγωνιστικότητα Τιμών», η Ελλάδα τα πάει σχετικά καλά (82^η θέση) μόνο στην ισοτιμία αγοραστικής δύναμης η οποία είναι 0,56 που σημαίνει ότι για ένα προϊόν ή υπηρεσία αξίας 1 δολαρίου στο εξωτερικό, στην Ελλάδα απαιτούνται μόνο 56 λεπτά.

Βιβλιογραφία

- Cirstea, S., 2014. Travel & Tourism Competitiveness: A study of World's top economic Competitive countries. *Procedia Economics and Finance* 15, pp. 1273-1280.
- Croes, R. & Kubickova, M., 2013. From potential to ability to compete: Towards a performance-based tourism competitiveness index. *ournal of destination marketing & management*, pp. 146-154.
- Croitoru, M., 2011. Tourism Competitiveness Index-An Empirical Analysis Romania vs. Bulgaria. *heoretical & Applied Economics*.
- Crouch, G. & Ritchie, J., 1999. Tourism, competitiveness, and societal prosperity. *ournal of business research*, pp. 137-152.
- Eurostat, 2025. *Οι χώρες της ΕΕ*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries_el
[Πρόσβαση 2025].
- Kayar, C. & Kozak, N., 2007. Measuring destination competitiveness: an application of the travel and tourism competitiveness index. *ournal of Hospitality Marketing & Management*, pp. 203-216.
- Kunst, I. & Ivandic, N., 2001. The viability of the travel and tourism competitiveness index as a reliable measure of destination competitiveness: the case of the Mediterranean region. *European Journal of Tourism Research*, pp. 2704-2704.
- TCI Research, 2019. *The global standard for measuring and benchmarking visitor experience quality*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://tci-research.com/travelsat/travelsat-competitive-index/>
[Πρόσβαση 2025].
- UN Tourism, 2025. *UN Tourism Data Dashboard*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.untourism.int/tourism-data/un-tourism-tourism-dashboard>
[Πρόσβαση 2025].
- UNESCO, 2024. *Browse the Lists of Intangible Cultural Heritage and the Register of good safeguarding practices*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: [https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country\[\]=00084&multinational=3#tabs](https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country[]=00084&multinational=3#tabs)
[Πρόσβαση 2025].
- UNESCO, 2024. *Creative Cities Network*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.unesco.org/en/creative-cities>
[Πρόσβαση 2025].
- UNESCO, 2024. *World Heritage List*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://whc.unesco.org/en/list/>
[Πρόσβαση 2025].

Uppink, L. & Soshkin, M., 2019. *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019*. Geneva, World Economic Forum.

Uppink, L. & Soshkin, M., 2022. Travel & tourism development index 2021 rebuilding for a sustainable and resilient future. Τόμος 24.

World Economic Forum, 2024. www3.weforum.org. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www3.weforum.org/docs/WEF_Travel_and_Tourism_Development_Index_2024.pdf
[Πρόσβαση 2025].

IBNA, 2025. *TurkStat: Αυξήθηκε ο πληθυσμός της Τουρκίας σχεδόν 300 χιλιάδες το 2024*.

[Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.ibnaeu.com/2025/02/06/turkstat-afxithike-o-plithysmos-tis-tourkias-schedon-300-chiliades-to-2024/>

[Πρόσβαση 2025].

ΙΝΣΕΤΕ, 2018. *Αξιολόγηση του brand “Ελλάδα” και σύγκριση με τον ανταγωνισμό στη Ν.*

Ευρώπη. [Ηλεκτρονικό]

Available at: [https://insete.gr/wp-](https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/02/2019_TRAVELSAT_Greece_2018-Summary.pdf)

[content/uploads/2020/02/2019_TRAVELSAT_Greece_2018-Summary.pdf](https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/02/2019_TRAVELSAT_Greece_2018-Summary.pdf)

[Πρόσβαση 2025].

Λαγός, Δ. & Διακομιχάλης, Μ., 2011. *Φέρουσα ικανότητα τουριστικής ανάπτυξης νήσου Κω*.

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης επιμ.

s.l.:Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Οικονομικός Ταχυδρόμος, 2025. *Ελ.Βενιζέλος: Στο top-10 των αεροδρομίων της Ευρώπης*.

[Ηλεκτρονικό]

Available at: [https://www.ot.gr/2025/01/26/tourismos/el-venizelos-sto-top-10-ton-](https://www.ot.gr/2025/01/26/tourismos/el-venizelos-sto-top-10-ton-aerodromion-tis-eyropis/#:~:text=%CE%A4%CE%BF%20%CE%95%CE%BB.%CE%92%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%B6%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%202024%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AD%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%88)

[aerodromion-tis-](https://www.ot.gr/2025/01/26/tourismos/el-venizelos-sto-top-10-ton-aerodromion-tis-eyropis/#:~:text=%CE%A4%CE%BF%20%CE%95%CE%BB.%CE%92%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%B6%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%202024%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AD%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%88)

[eyropis/#:~:text=%CE%A4%CE%BF%20%CE%95%CE%BB.%CE%92%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%B6%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%202024%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AD%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%88](https://www.ot.gr/2025/01/26/tourismos/el-venizelos-sto-top-10-ton-aerodromion-tis-eyropis/#:~:text=%CE%A4%CE%BF%20%CE%95%CE%BB.%CE%92%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%B6%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%202024%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AD%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%88)

[Πρόσβαση 2025].